22e ANNÉE. — N° 59 — GIÁ MỖI SỐ 0$10 — SAMEDI 19 MAI 1923

Do Võ Phi Hùng Cung HS Petrus Ký (67-74) Đang nhờm Chiếu Bằng chỉ Cho Phép Xuất Bản Tuần Báo Phong Hóa Của Đại Học Đông Dương

Pharmacie Centrale
Trung ương dược phòng
Đường Catinat môn bài số 195 đến 201 Saigon.
của ông J. MUS
Nhứt hạng bào tế sư y-viện Montpellier.
Bổ thuốc theo toa cách kỹ lưỡng lắm.

農賈 NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM 茗談

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

Organe de propagande française bi-hebdomadaire

MỖI TUẦN XUẤT BẢN HAI KỲ : NGÀY THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Tòa soạn báo ở tại đường Pellerin số 184. — SAIGON

SÁNG LẬP F. CANAVAGGIO

Boîte postale N° 249 — TÉLÉPHONE N° 73

GIÁ MUA BÁO

Trọn năm..... 8$00

ĐỊNH RIÊNG CHO NGƯỜI BỔN-QUỐC:

Trọn năm..... 6$00
Sáu tháng..... 3 50
Ba tháng..... 2 50

Gởi thơ từ hay mandat xin đề: *M. Le Directeur du* Nông-cổ min-đàm. SAIGON

Tổng-lý : LÊ-THÀNH-TƯỜNG

GIÁ ĐỀ LỜI RAO

Về việc thương mãi xin gởi thơ hay đến bảo quán thương nghị

Annonces légales 0$50 la ligne de 8 points sur justification de 9 nicéros 3/4 quelle que soit la page.

Quản-lý : NGUYỄN-TẤN-PHÒNG

V. Vuattoux
140, Rue Catinat 142
SAIGON
Có bán đồ nữ-trang, đồng hồ; kiến đeo đủ thứ đồ làm bằng bạc, đồ mỹ-thuật,
Súng ống, thuốc đạn, đồ phụ-tùng.
Xe máy hiệu Gaucher.
Kính mới quí khách có dịp ghé thăm hàng một lần thì rõ.

CÁCH LÀM NÊN SỮA
VÀ CÁCH BẢO TOÀN SỮA

I

Trong một xã-hội nào ai cũng nghe tiếng SỮA nhiều hơn hết, từ kinh-thành cho đến thôn quê, từ trẻ mới lọt lòng cho đến lúc da mồi nào ai không dùng sữa, nó thật là một vật bổ dưỡng thân mình người, là một vị thuốc linh-nghiệm cứu biết bao người, phải bịnh trệ-trầm, một món ăn có thể bổ dưỡng tinh thần bất cầu là người tuổi cao tác trẻ.

Sữa là một món ăn cần nhứt trong cả và đồ thực dụng khác, chẳng có món nào mà bì cho qua đặng Dầu một đứa bé mới sanh không rỗ ăn uống là chi, cũng là dùng sữa để dàn chẳng khác nào một ông lão bảy mươi mà đã nếm-trải đủ mùi ngon ngọt các miếng ngon vật lạ. Sữa chẳng phải để mà làm bổ thân của mấy trẻ hài-nhi không mà thôi, lại còn mười phần tiếp dưỡng cho mấy ông lão nữa. Mà các trẻ hài-nhi lại dùng sữa, vì thấy hiệu nghiệm hơn là mấy ông lão. Vì mấy ông già thường khí lực giảm suy, sữa có thể giúp cho bộ tụng phủ đặng thêm sức vận động sữa, còn như con nít thì tính thần còn hồi đang một ngày một sung túc, càng tiến lên mà ... đến không dùng sữa cũng là đặng trăng kiện được. Thế thì sữa thật là có ích cho các món ăn để nuôi mình.

Bên phương Tây các bực lão niên thường dùng sữa hơn ở bên xứ ta, cho nên người mới kiếm nhiều phương chăm để làm cho thêm nhiều sữa trong nước, và trù-hoạch một cách rất nên đ...dân để bảo toàn sữa trong nhiều năm không hư.

Nơi mấy miềng có nuôi nhiều bò cái để lấy sữa thì không khi nào làm theo các cống cuộc nặn sữa ở nơi thành Alger về châu A-phi lợi-gia (Afrique) Vì nơi ấy thì các lái nuôi bò cái đặng nặn sữa thì thường cầm-cố mấy con bò con không cho bú mẹ; vì sợ sữa của mẹ nó bị bú hết thì còn đâu cho người lấy. Chớ như bên Pháp thì không phải vậy, người ta để bò con bú mẹ tự-do, vì theo khoa bác-học thì nói hễ khi nào sữa của bò cái mà có miệng của bò con bú nhiều chừng nào thì sữa càng gia thêm thập bội; bởi thế cho nên người Pháp khi để cho bò con thong thả bú mẹ nó chừng sáu, tám, hay là mười hai tuần lễ rồi mới bắt bò con nhốt lại một nơi riêng, chừng ấy sữa của bò cái càng chứng đó nặn ra đặng sữa nhiều lắm.

Còn một phương pháp nầy cũng là lạ vì tự thuở nay chưa nghe ai nói đến : « lất hai con bò cái nhốt chung một chuồng, rồi cho m't con bò con bú mà thôi. Lần lần miệng của con bò con một m nh bú vú hai con bò cái thì sữa lấy mùi giống nhau mà tánh chất cũng chẳng khác ; việc đó đã có quan Bác-vật về khoa triết-học thí nghiệm tại nhà hóa-học Paris (Laboratoire de Paris) truyền lại cho dân sự nhứt là các nhà nuôi bò cái lấy sữa Bởi thế cho nên sữa bò ở nước Pháp ngày nay đặng thêm nhiều, các nước bên phương Âu cũng học đòi theo phương-pháp ấy mà chấn chỉnh trong cuộc nuôi bò cái lấy sữa tự thuở nay ở nước ấy.

Sữa ở nước Pháp tuy không danh tiếng chi cho mấy bằng sữa nuôi ở thành Luân-đôn (Londres) ở nước Anh đã khỏi cuộc nuôi bò cái lấy sữa trước hết, nhưng mà tuy lại không đặng tinh khiết và bằng sữa bên Pháp, vì là bên Pháp thường hay tìm kiếm phương nầy thế nọ mà làm cho sữa mình dưng giải nhựt, ta gửi mối lợi của nước Anh đã lâu nay chiếm đặng một phần nhứt về sữa bò ở trên năm châu thế-giới.

N. C. M. D.

Thế-giới tân-văn

Đánh thiếp cho đứa trẻ chín tuổi. Đương giữa cuộc đấu, được mười gian

Tại Toulouse, ngày 26 mars, có xảy ra một cuộc đánh thiếp khiến cho các nhà thống-sế ma-qui đều kinh sợ. Số có một con trẻ sáu là Mascadas nầm thiếp đã nổi danh trong miền Nam của xứ Đại-pháp. Nó làm nhiều lần được công-nhiệu, ai ngờ giữa lúc làm đã tỏ cho ai nấy đều tin, bên bị chúng bắt được mưu gian quả tan chánh cớ.

Kể lan trước làm vừa rồi, một người đự-khán thấy một cái tay thò nhơn chuồng rung và gỗ đập mấy tiếng cho cho vong hồn từ-biệt mà người ta hãi. Của của đứa trẻ muốn coi rõ rằng đứa trẻ nầm yên trên giường không hề động đến nên hay thu người chuồng lớp sơn đen. Người lại nói rằng, nên trong lúc đánh thiếp mascadas có đụng đến cái chuồng, tai tay nó sẽ bị dính sơn đen và người ta sẽ bắt được. Lời hay hiểu nầy được mười hai người đự-khán đó công nhận, người ta đem sơn cái chuồng một lớp sơn đen song có một tay trong làng bảo có ý chỉ hợp, bên tiếp hiểu kia rất xung quanh trên lớp sơn đó một tờ giấy trắng cho thật hay dính cái kỉ không dì.

Liền khơi đầu thiếp lại. Đứa trẻ nầm thiếp và các cảnh cũng phải hiểu như thói thường. Cũng thay run chuông treo dưới giường, cũng đập lại gỗ mấy tiếng, song kẻ người ta lật xem bàn tay của nó bàn tuay dính đen thui ! . . . Của đứa trẻ la lên rằng : « Má, . . . đâu có đen thế được, nó có dụng đen cai chuồng đâu ! . . . Ngày hôm qua, ngày hôm kia, chúng tôi cũng có làm như vậy, tay no trắng tợ tuyết trong ! . . . »

Thời tòa-chưng còn đó đánh ảnh cần cái đem lời giải kin . . . . Khá tin thầy đánh thiếp chăng ? Ngỏ lấy cái sổ mạng của mình cho bọn gia đồi nay bắn chăng? — Không !!

Mười một tên ăn-trộm các nước bị bắt tại Paris

Cách chừng một tháng nay, có nhiều đơn trạng của những đánh khách Anh và mỹ có bị mất trộm lớn tại nơi nhà hàng mình ở Lại đôn mới đây, có một người trong bọn hành-khách có bị mất 300.000 quan langsa, một người khác bị 100.000 quan ; bị chưng lấy tuso cách bên Mỹ vậy.

Ông Guillaume là chánh chủ sở cảnh-sát bèn lập tức sai nhiều người đi xét trong cao nhà nang và gặp bắt tam người thấy là mặt lạm với ba người đau-ba, bởi duyên cớ như vậy :

Cách một ít lâu về trước, có một tay chưng đạo có làm tại thành londres một đại sự. Một người hành-khách kia vô-ý ao một cái « va-li » đựng hơn lại triệu quan để nơi trang tại trên ghế chỉ rồi mất, là nơi người rứa tay. Bỗng người ấy rằng gói hành-lý qui hiu ấy đã bay đâu mất. Vội vang người bỏ phòng đi, thì bỗng có một người lạ mặt, hình tích nhỏ nhoi, đi lại đưng đầu người, chưng lớn dưới hàng, đó đại người lên trên không cho người nhào té rồi chạy mất. Thao ý người ta đưng, tên lạ mặt ấy làm như vậy để cho tên đồng lóa của mình kia có ngay giờ chạy mất với cái « va li » đó, trước khi người đưng tỉnh mà trí hồn lên vậy.

Từ đó, không tìm bắt tên gian phạm nầy được. Song người ta biết rõ rằng một trong hai lẽ tai của tên lạ mặt vừa mới điểm lớp tiếp tục đó ở trong đó thật là đúng hiệp, y như sẽ thấy sau đây. Một trong mấy người mà đóng cửa sở cảnh-sát sai đi xét đó đưng rinh trong nhà hàng, thấy nơi Vendôme một người đi ra khắt khiếu, các dân-tiền đều giống như của người đã nói trên kia. Nói cho tuiệt rõ hàng, chẳng còn chi người ngại, người lân-canh nầy bèn lại gần kẻ ấy rượu đây cách tử-tế, và giúp đỡ sanh ta lên xe ... ngồi, mà cho được xem rõ lẽ tai. Quả là rõ, người lính đó bèn kêu một cái xe khác đi tới, có tên gian phạm.

Chàng bảo chưng đó, nội bọn đến bị bắt. Nhưng tên gian phạm hay bày lên nay giấy bình m-nh, đều sẽ bị mất đi đến nhà ...

Khử tựu phân minh

Kính cùng lục-châu đồng-bào độc-giả và phụ bút rõ : tôi cầm bút từ « *Nông-cổ Min đàm* » giúp ông Lê-thành-Tường đã giáp năm, nay vì việc nhà tôi phải tạm gác bút từ quán Nông-cổ là nơi tôi đã chung cùng các bạn phụ-bút bấy lâu. Vậy từ đây tuy tôi gắt bút không con cangđự đến việc của tờ báo nữa, chớ cũng để lòng lo cho tờ N. C. là tờ báo tôi rất yêu mến. Tôi mong sao chư phụ-bút và các bạn đọc báo cũng hết lòng giúp tờ N. C. như lúc tôi còn cầm viết, tôi rất cảm ơn. Còn vị nào có lòng tưởng tôi mà gởi thơ từ chi riêng cho tôi thì xin đề: M. Cao-hải-Đề, chez M. Trần-quang-Nghiêm, 200 rue d'Espagne, Saigon.

Vân tắc it hàng, chư-tôn lãm-đắc.

CAO-HẢI-ĐỀ.

ĐẠO PHẬT

Tuần trước, tôi vì thấy lắm người biếm-trích khinh khi đạo Thích-ca, nên chẳng nệ tiếng ghét ơn viết bài « Phụ phán chi đạo Thích-ca » chủ-ý để chơnhứng kẻ đã có cái tánh kỳ-dị ấy xem mà hối cải ăn-năng, nhưng chẳng dẫn lịch đạo Phật ra cho rõ ràng nhứt cũng là mở mịt lắm chăng?

Mục đích đạo Phật chỉ có hai chữ HỮU-VÔ *là kiêm hết; bởi thế nên mới sanh ra câu ; « Cả thảy không có cái gì chỉ vì cái nhân duyên mà sanh ra ; nay đầu tạm có, nhưng bổn tánh vẫn là không ; người đời cần-dỡ gìn giữ lấy làm của mình có, thế nên đức Nhơ-Lai ra đời lấy chữ-VÔ mà phá cái hoặc ấy ». Lấy mấy câu nầy mà say ra cho tột lý thì thấy trở đạo Phật là sao rõi.*

Đạo Phật chia ra trong cơ-thể sau cái gốc nhơn, phải gọi là Lục-căn : mắt tai, mũi, lưỡi, mình, và ý tưởng. Ngoài cơ-thể lại có sáu thứ bụi gọi là Lục-trần : sắc-đẹp, tiếng thanh, mùi thơm vị ngon, chạm mình, và tưởng-tượng. Ngoài nữa lại có ngũ-giới : cấm gì ! sát vật, cấm trộm cắp cấm tà dâm cấm uống rượu, ăn thịt, cấm nói càn.

Đạo Phật lại có cách Tọa thiền, là người tu hành ngồi im lặng một chỗ nào cần vẻ, không nghĩ ngợi đến gì, ma tình lòng trần-dục. Phép tọa thiền có bốn cách 1° sơ thiền nghĩa là không lo lắn gì, 2° nhị-thiền nghĩa là không khỏi nào gì, 3° tam thiền nghĩa là rất vui sướng, 4° tứ thiền nghĩa lòng không phải chịu vòng luân hồi nữa.

Tóm lại thì đạo Phật có hai chữ-nghĩa, một là sự khổ não, hai là giải thoát sự khổ não Khổ não nghĩa là phải bị ở trong vòng luân hồi, mà hễ khỏi vòng luân hồi rồi thì đăng giải hết mọi việc ở trần. Thế mà lên cõi không không theo phép Phật thì kêu là nát-bàn.

Đó là mấy cái nguyên nhân của đạo Phật : sau đây là chỉ đạo Phật tự đâu mà truyền đến nước ta.

Đạo Phật vốn của Tàu song qua Tây vức (Thiên-trước) tìm mà đem về xứ, nhằm năm Vĩnh-hinh thứ tám đời vua Minh-đế (sau đức chúa Giê-du 60 năm, sau nước Việt-Nam ta nửa thuộc người Tàu, nên là đời nhà Lương vua Tàu sai Lý-phật Tử đem truyền bá đạo ấy nơi xứ ta. Tuy nhiên mới bước ban đầu ta không tin cho mấy, mà bởi các quan Tàu tin tưởng thì chúng ta cũng để lòng là tin tưởng theo vậy. Cho đến đời Đinh tiên hoàng đế lên ta Đinh bộ-Lãnh ngài đóng đô tại Hoa lư ưa mến đạo Phật chẳng cùng Truyền đến đời vua Lê đại Hành Lý-thái-Tổ thường cất chùa dựng tượng Phật, truyền cho dân chúng phải làm theo, thế thì đạo Phật rất nên thạnh hành từ đó.

Nhưng mà đến đời vua Lê thánh-Tôn, lại truyền phải bỏ hẳn đạo ấy đi vì là ngài trong qui đạo Nho nhiều hơn, bởi thế cho nên Phật giáo cũng mới suy lần từ bấy giờ.

Tuy vậy mà Phật-giáo cũng là một môn đạo giáo, người tâm thường vì lẽ đã hiểu thấu được lý cao sâu của ông Phật, thì cũng chở nên không khi đạo Phật mà chê. Hiện nay trong lòng trong tổng ở xứ ta vậy chẳng thấy một làng nào mà chẳng có chùa Phật nhưng chùa thì nhiều mà bổn đạo ít. vì mỗi một người đều xu hướng theo một đạo mới mẻ kia là đạo Thiên Chúa, lại đành mới chuộng cả vọng : mà các bọn hay cùng vui nhà Phật ngày nay thì là bắt chước mà làm theo vậy thôi chớ không để lòng qui trong, còn bọn đi tu. thì là bực giả danh mượn cửa Thiền mà gạt dân phỉnh chúng hầu kiếm miếng xôi trái chuối nhà chùa để nuôi thân, mà còn làm nhiều việc càng dở nói chẳng hay của, lại để tiếng chung cho cả và người xưa mộ đạo Phật mang mấy lời nhạo bán rằng nắng rằng nọ. Nghe qua — người mà có đa thiện tử hàm mộ đạo Phật — nào ai mà chẳng rơi giọt nước mắt hồ người cho đạo Phật, cho Tiên tổ cho dân tộc.

Nhưng người mà nói chẳng kiên lý, không xét suy mọi lẽ ăn nói càng ngang, vốn là một bọn ngu-xuẩn ở đời nầy, ta nên coi kẻ ấy là người nghịch thù, vì ngày nay nó vong phá đạo Phật theo đạo Thiên chúa, trở lại khinh khi chê đạo Phật ít lâu bỏ đạo Thiên chúa xin vào đạo Tinh lành (Evangile) chẳng khỏi chẳng.

Thế thì hạng người ấy ai gần làm chi.

LÂM-THANH-TRƯỚC.

Mỗi tình ức-khuất biết tỏ cùng ai ?

Kỳ rồi coi trong Nông-Cổ số 57 thấy bài « ca ca » thì lòng tôi bất qua buồn tanh. Nhớ lại hồi năm học 1920-1921, tôi còn ngồi 3e année ở trường Bổn-quốc thì cũng phải bọn học sanh quartier Européen hiếp đáp như bọn sanh quartier ngày nay vậy. Nào chúng nó chưởi mắng là đa vàng, ăn nói đong phương rầy mà chúng tôi vẫn cũng cám giận làm thinh, chẳng dám cãi lại một lời nào cả, chỉ sợ ngày sanh nhơn chúng chơi nhơn phải bọn kia đánh đập, nếu động thì tin bên quartier indigène đông hơn nhưng chúng tôi vì thì lẽ phép cũng phải chịu tuệt thôi, nhơn sẵn dịp rầy ra nơi đường sá thì bọn kiếm chuyện cho mình là con mất dạy. Bởi thế chúng nó thấy chúng tôi yếu ớt quá, chúng nó còn hoành hành hơn nữa. Nhiều khi chúng tôi có than phiền cũng mấy anh 4e année thì mấy anh nói rằng : Rầy rà làm chi mấy em, rằng ăn học cho nên danh phận, chớ tô-rỡ mày mặt con nhà Nam với mấy thì đủ. » Tuy là lời nói khiếp nhược, nhưng suy ra làm chí khi, Đầu chúng tôi có lấy sức chống cự cùng chúng nó thì cũng ra Annam đánh lộn với Annam, ngoại quốc chế cười càng thêm bỗ. Mấu gửi mai chữ « Vân-minh» cho nói giống mà chúng tôi phải mang cay đắng nhiều khi, cũi eo ôm bụng than phiền mà chịu; cớ người nghe chúng tôi than, hỏi rằng:

Kẻ kia là người gì mà hà-hiếp chúng bây thái quá ?

— Thưa ông, chúng nó là Annam cũng như chúng tôi, chúng nó là Tây, con chúa của mấy ông bảo hộ nước nhà (chúng tôi, chúng nó là khác trủ, người qua ở ngụ buôn bán nơi xứ chúng tôi, chúng nó là người ăn đó, người qua xứ chúng tôi làm việc mà cỗi tiền.

— Sao mấy trẻ không thưa với ông Đốc-học ?

— Thưa không dám, sợ chúa nhựt ra thăm bà con, nó mướn du côn đón đánh.

— Du côn kia là người gì ?

— Thưa cũng Annam như chúng tôi.

— Ủa ! Sao mấy trẻ là Annam, chúng nó cũng Annam, sao nó không thương mấy trẻ hử ?

— Thưa chúng tôi không hiểu sao, xin ông suy xét lấy.

— Nói vậy bọn hà hiếp mấy trẻ đây là bọn vong cản bổn, con thơ thường thay với dam cỗ cho kia ! Xét lại mấy trẻ nhỏ tài học, kẻ kia phần xiển, mà cũng vào đặng học một trường Bổn-quốc. Mấy trẻ quả mười sáu tuổi tin đuổi ra, kẻ kia quả mười sáu tuổi lại thiu lẩy, nghĩ quá kỳ thay ! Mấy trẻ không cuộc học, trương mình mỏng, kẻ kia lại có chỗ học, nghĩ quá ít chưa ? Thôi mấy trẻ cuộ rầy-rà chi, nhẫn-nhục, lo ăn học, mấy trẻ chẳng khác nào bọn ăn nhờ ở đậu khá ít lấy thân. Bọn kia dầu hà-hiếp mấy trẻ, bắt qua cũng trong bổn nước, rồi ra mấy trẻ cũng thong thả vậy !

Ôi ! đáng buồn chăng? Xin ông Lâm thanh Trước vì tôi là bạn viết báo, chỉ cho tôi rõ tại sao bọn sanh-hiếp lẫn nhau, Annam giết hại lẫn nhau và giải nghĩa cho tôi hiểu mấy chữ « Bổn-quốc học đường » thì tôi quá cám ơn.

ĐẶNG-QUANG-BẢY.

Cựu học sanh trường Bổn-Quốc.

CÚNG BẠN ĐỌC BÁO

Lê Đ. C. T. T. hiện xuống nhâm ngày 20 Mai nên ăn cơng nơi ấn quan điện ngồi cho đến thứ ba. Vậy nên kỳ bảo thứ tư phải đình đến ngày thứ bảy 26 Mai mới xuất bản, Nên bổn-quan có ít lời xin các bạn đọc báo biết cho.

B. B.

LAI-CÁO

Đáp bài, Phong hóa
nước nhà nên nghĩ sao ?

II

Kỳ rồi tôi đã nói : Đặng một người như thế; một nhà như thế; chư tôn đều công nhận như thế; Phong hóa nước nhà có thể sao nên nghĩ sao ?

2° Phong hóa nước nhà nên nghĩ sao ??? Vật chất mỗi ngài mỗi thạnh. Biết rằng vật chất thạnh thì cũng khó cho đoàn nhơn loại, nhưng mà khó ấy cũng chẳng đủ chi cho khó. Hễ trời sanh có thì loài sẻ nào cũng có rẽ, mà hễ trời sanh người thì hang người nào cũng có lộc. Vật chất chẳng phải thạnh-suy mà hòn-quốc ta không. Vật chất chẳng phải bổn-quốc ta có mà hạ-bạn không. Kia có chắc nếu thì đầy ta có vật nọ; ta bán vật nầy thì ta mua chắc kia. (gia vô thập loạn) kể chắc gì thạnh thì vật cũng giá cao.

Muốn cho phong hóa khỏi suy đồi, đặng thuận mỹ, phong hóa đặng phát minh, ta nên trù nghĩ thế nào cho đặng vật chất lưỡng toàn về ta một mối; có thể gọi « thiên bửu vật hoa » ở trong xã hội ; địa linh nhơn kiệt » cũng ở trong xã nội ; mà « quốc phú dân cường » cũng ở trong xã hội. Ba việc ấy đặng ở chung trong một xã hội, thì cái giá trị càng cao nhứt hơn hết thì nước nhà có thể đặng vẻn vang. Nước nhà đặng vẻn vang thì phong hóa nước nhà hà suy đồi được sao ? 3° Phong hóa nước nhà nên nghĩ sao ? ? ? Luận lý mỗi ngày mỗi suy.

Luận lý suy cũng chẳng suy đều ở nơi cõng chung.

Luận lý suy cũng chẳng suy đều ở nơi cõng ý.

Luận lý suy cũng chẳng suy đều ở nơi cõng nghĩa.

Luận lý suy cũng chẳng suy đều ở nơi cõng trí.

Luận lý suy, một người không có thể bổ cứu được.

Luận lý suy, hai người không có thể bổ cứu được.

Luận lý suy, ba bốn người cũng không có thể bổ cứu được.

Dầu cho anh hùng cái thế đi nữa muốn bổ cứu cũng không phải là dễ. Nay ta muốn cho luận lý khỏi suy đồi phân đặng ta nhiệc thành vào đường bổ cứu ; vậy mới có thể trông nơi đặng, mới có thể phát đạt được.

Ông Nguyễn-khắc-Hiếu nhận rằng; một cây khôn chống bề nghiêng, mà tôi đây cũng nhận rằng: Một cọp khó đương bầy cáo. Muốn chống một cái nhà đổ, phải có nhiều cây mới đặng ; muốn ngăn một lá cáo, ít nữa cũng có vài con beo mới đặng. — Lời phương ngôn ta cũng có nói : « Nhiều tay vỗ mới kêu, ít bột nắn nhiều nhưng phải trả. »

Luận lý mỗi ngày mỗi suy, là cũng ở nơi hàng hà phẩm.

Luận lý mỗi ngày mỗi suy, là cũng bởi nơi hàng trung phẩm.

Luận lý mỗi ngày mỗi suy, là cũng tại nơi hàng thượng phẩm. Nếu vậy ở phẩm nầy cũng đông một tánh y, một tâm chí sao; không một tánh y, dầu nhưng hàng hạ phẩm chi ở bổ là nhơn lẫn lý suy đồi, cũng có biết làm cho luận lý cương thạnh, hàng trung phẩm chỉ biết muốn cho luận lý khỏi suy đồi, lại thêm sáng ý-trong sơm vẻ đường trên trong cho chẳng hề muốn cho luận lý suy đồi. Ba hạng nầy kỳ tánh bất đồng.

Nay muốn cho ba nguyên nhơn kỳ đặng phát minh ; sanh nhơn mỗi ngày mỗi đung dị ; vật chất mỗi ngày mỗi thạnh hành ; luận lý mỗi ngày mỗi nghiêm túc ; trí ra hàng hạ phẩm, chỉ trông hàng thượng phẩm trung phẩm, có thể bổ cứu phong hóa khỏi suy đồi được.

Hàng thượng phẩm, trung phẩm là bậc có chí nhơn thành, ngôn ngôn hữu thường, hành hành hữu hương ; phong hóa nước nhà ngày nay muốn ngài sớt là cũng do nơi hai phẩm ấy. Ôi ! Bởi mấy chi khỏi động rừng, lời nhật chi cho khỏi nghịch nhĩ. Giải giả chẳng dám khoe mình đứng vào hạng phẩm nào, tại cón nơm tri cón cạng ; tế đám xem bên tới nhà Bang. Chẳng qua là vì « hữu-tri » vì « chủ-ngôn vì « quốc-hương » lại vì cầu nơi cần ông Tán-đa-Hiên mà phân giải ra đây, nhờ lượng cao tôn

Lê-hồng-Côn
CHÁNH-PHẠM-NHƠN
về tội cáo gian quan chủ-tỉnh Sadec

(Tiếp theo)

Thương thay cho tên Võ văn-Trinh vì sợ quyền thế cần tên Côn và anh hẩu là Lê-hồng-Huân cai-tổng đương mà nay phải ngồi nơi ngục hình Vĩnh long. Một tên dân quê, nghèo như tên Võ-văn-Trinh đâu có bị một năm tù cũng không gọi chi là lâu, nhưng mà một nỗi đăng thương là tiền đâu đóng cho đủ một ngàn quan tiền phạt.

Nghĩ vậy cũng là hiếp tên Trinh quá đỗi, khi hữu sự thì đã mặt mọi người nay công chuyện chẳng thành khiến cho cơ gian lại lộ thì một mình tên Trinh ra chịu mà thôi chớ chứng cớ chẳng có một ai cả. Nhắc lại khi tên Trinh viết thơ thì có tên tên tội nhơn của tên Côn là hương-chánh Trụ ngồi một bên cạnh Côn mà chỉ bảo những điều đã nói trong đơn đặng cáo gian quan chủ tỉnh Sadec. Đến khi xuống Tòa Vĩnh-long thì tên hỏi đồng Côn chối đài rằng không chứng cớ ; nhưng tên Trinh khai giữa Tòa rằng lúc nó viết thơ thì có tên *hương-chánh Trụ* ngồi một bên Côn. Tòa lấy lẽ công bình đòi hỏi thì ai nấy cũng chối đài.

Bởi thế cho nên tên Trinh mới bị phạt một ngàn quan tiền tây, và một năm tù. Còn tên *Côn* thì đặng tòa tha bổng (acquitté). Thương thay cho cha tên Trinh quá 75 tuổi đầu, tóc sương da mồi gối rung sức yếu, làm chi không nổi chỉ sanh có hai đứa con trai, người anh cả của Trinh nay phải bịnh trầm-kha không biết ngày nào phải chết. Tòa đòi thì anh tên Trinh sợ bắt quá phải chết giữ hai bề lắm, nhờ thiên hạ lối xóm cứu khỏi. Còn người cha già cả nơi nhà tên khóc vang trời cũng chết giữ hai ba phen ; nhà của cầu tên Trinh đem bán không quá mười đồng bạc ; anh và cha đều nhờ có tên Trinh làm nuôi, mà nay tên Trinh vì *sự Lê-hồng-Côn* mà phải bị luật hình phạt như thế thì tiền đâu có mà đóng, còn ở nhà cha và anh của nó kẻ già người bịnh lấy ai nuôi dưỡng ? Có lẽ chẳng bao lâu đây cha tên Trinh vì không ai hôm sớm nuôi nấn ắt phải bỏ mình, anh tên Trinh bịnh thế ngặt nghèo không ai thuốc thang sáng sóc mà tài nào để sống lâu cho đặng ?

Nếu luật nước công bình nên bắt tên *Côn* mà thế tội cho tên *Trinh*, thì dân sự thấy đều gọi nhuần ân-đức nhà nước, cha và anh tên Trinh cũng cám đội ơn của nhà nước chẳng cùng; chúng ấy dân sự mới rõ là luật nước phép công bằng chẳng e cho tiếng trách móc của dân chẳng ít.

Nếu tên *Côn* có kiếm thế chữa minh vô chứng cớ, thì nên buộc tội bắn vì như hắn không có làm việc ấy thì có đâu sai hương-sư Hạo, đem tên Trinh đi giấu nơi cửa thừ Mười thuộc về hạt Rạch-giá, đặng cho linh kiếm bắt không đặng tên Trinh thì vụ nầy phải hủy, không đi đến Ông Lê-thành-Sang, ông trưởng tòa Hưng và quan Quản-Thanh, buộc tên *Côn* phải đem tên Trinh trả lại ; khi ở Rạch-giá về, sau không có tên hương chánh Trụ cản đặng tên Côn thì tên Trinh phải biến Côn xô xuống sông cho biệt tích ; Thiệt là thẳng quá ! Chẳng lẽ nào đành lòng giết người cho tránh tội.

LÂM-HIỆP-CHÂU.

(Sau sẽ tiếp theo)

quan ni rõng tình công chúng xét cho.

Tên kia đã nói : Muốn cho phong hóa nước nhà đặng vẻn vang ; chỉ trông nơi nhà thượng phẩm nhà trung phẩm. Dưới đây tôi hãy giải ; bởi cớ sao mà tại nơi hai phẩm ấy. Thượng phẩm ấy tức là quan giới, trung phẩm ấy tức là Bác-giới. Quan-giới tức là Khổng-tiên-nguyên dạy bảo, sống văn-học, thơ, thi-văn, thiền le nhạc, thượng lễ-sĩ, tu đức nhơn, giáo dá-sao, mỗi đều minh chánh ; được may mà đặng mỗi mỗi minh-minh chánh chánh thì phong hóa nước nhà có thể nào suy đồi được.

Ấy là xin lỗi mà nói thếp một đôi lời, cớ cợ lơn Tuân trong-Huê đã có đăng bài « Chấn Chỉnh Quan trường » nơi báo « Nam-phong » rồi.

NGUYỄN-BỬU-HẠP,
Omon,

(Sau sẽ tiếp theo)

Đông-pháp thời-sự

Thương trường tiêu tức

GIÁ BẠC.

Ngày thứ bảy 19 Mai 1923

Kho Nhà-nước	8f. 00
Ngân-hàng Đông Pháp	7 95
Ngân-hàng Hongkong-Shanghai	7 95
Ngân-hàng Chartered	7 95
Bỉ ở Sécuse là à Banque Industrielle de Chine	8 00

GIÁ LÚA.

Lúa chỗ đến nhà-máy Cholon (mất bao) mỗi tạ 100 kilos, là :

Vinhlong	4$90	tới	5$00
Gocong	5 10	»	5 20
Baixau	5 10	»	5 20
Bacliêu	5 20	»	5 30
Giá thường bực trung	5 8	»	5 17

BÌNH-THỦY

Chết vì phận sự

Một tên cảnh-đồ bị bắn, mất người linh một phát súng sáu chết tươi. — Đứa phạm nhơn bị bắt.

Hôm thứ bảy vừa rồi lối 8 giờ tối, tại Bình-thủy (Cholon) mới xảy ra một vụ ăn mạng rất nên ghê gớm. Tên Huỳnh-văn-Xay lính hạng nhứt vượng lính đang cỡ Bonely đi bắt tên Phạm-văn-T, vì tên nầy có cang dự vào một đám ăn cướp. Ông Bonely vì biết tên kung đã ký có súng sáu nên cho một tên lính theo phụ lực với tên Xay. — Bữa chiều thứ bảy, hai tên lính nầy đợ được tin, bèn nhóm nhau tại Phú-Lạc. Lối gần 8 giờ thì quả có tên Phạm-văn-T đến, thì lính Xay bèn đến trước mặt mình đặng nhìn cho rõ.

Một súng trong bao bắn đôi

Lính Xay xem qua thiệt liền nhảy lại ôm chắc tên cảnh-đồ bỏ bắt. Đương hồi tên Xay thì có một người bán bà chạy lại hồi tên Xay, vì cớ mà bắt hắt người giữa lộ ; lính Xay cũng chẳng trả lời, để lo việc tên Phạm, cách ít phút đồng hồ thì lính Xay ngã ngoài lại, thì tên tội nhơn thừa dịp rút cây súng sáu đã giấu sẵn trong lưng mà bắn ngay hông tên lính tả nhào. Tên Xay lấy ky lo vì phiền sự không kể đến mang mình nguy cấp, nên tay bị đau chớ cũng rảng chỉ dậy chụp bắt tên cảnh-đồ rồi lấy súc bình sanh một tay cầm súng sáu, một tay nắm cổ tên cảnh đồ. Bởi rằng quá sức nên vít của mạch máu lên nơi cổ, phải bị chuyển mạnh dưới ra, nên lính Xay phải ngã nằm trên vũng máu, nhưng trong tay cũng còn cầm một cây súng sáu khói còn hơi và nửa vạt áo của đứa hung phạm. Cên tên hung phạm thì chạy trốn qua ngã rạch Cây-khô, còn vạt áo của nó mà tên lính còn nắm thì có một cái tối trong ký có một cây súng sáu hiệu Hammerless lòng 5m/m nay nằm lì mà đã bắn hết hai bì rồi và một cái giấy thuế thân số 9.309 thuộc về làng Long-kiều (Gia định), tên Phạm-văn-Tu 21 tuổi con của Phạm-văn-Thanh và Trần-thị-Giảng. — Tên lính đi phụ giúp, liệu thế cứu không kịp liền trở về bốc mà bảo với ông cò Bonely. Ông có hỏi tiếc đánh giấy thép nói về Cholon, thì sở Mật-thám và sở tuần-thành đều hay tên Bình Xay vì hậu phận mà phải bỏ mình.

Tìm bắt tên sát nhơn

Ông Klein và lính mật-thám Cholon lập tức đến nơi, kế đó ông Arnoux và linh Saigon cùng đến với ông Duval là Cò hốt chánh ở Cholon.

Đến nơi thấy ông Bonely đương ưu sầu. Vẫn tên Xay nằm việc với ngài siêng năng giúp đỡ nên ngài yêu lắm, nay thấy Xay vì nghĩa hết kẻ hung đó trừ hại cho xã-hội mà phải thác oan, thì ngài rất thương tiếc, bèn ôm thây tên Xay mà hôn, đổi trăng tuông rơi giọt lụy.

Trong hồn linh đều thì quyết bảo thù cho tên Xay nên bèn phân nhau tìm kiếm tên sát nhơn. Xét trong cái tối ký có tên cảnh sát tay cầm súng sáu, thì có một cái giấy hình cầm tên Phạm-văn-Tu, mà giấy ký không phải của tên đó nữa.

Bắt được đứa sát nhơn

Sáng mai ngày thứ hai nầy lính đã nã trốc được tên sát-nhơn.

Số là sở Mật-thám Cholon có truyền cho 5 người linh Annam đi độ thám. Trọn đêm thứ bảy và ngày chúa-nhựt ấy tìm không ra mối. Trưa ngày chúa-nhựt có một người đàn bà là người có ngồi thấy vụ ký đến khai với ông Bonely và chỉ chỗ tên sát-nhơn trốn.

Đến đêm chúa-nhựt, lối 3 giờ khuya, lính đến tại một cái nhà lá ở về làng Bình-đông dựa mé kinh.

Đến nơi gặp một người Annam đường như đợi lính đến mà đi đường, nói rằng tên sát-nhơn là Phạm-văn-Tu ở trong nhà ấy.

Nhưng mà bọn linh sanh nghi, vì trong ngày ký độ được tên rằng tên sát nhơn là Lê-văn-Tên, 31 tuổi, nguyên là một tên lính tuần-thành bị cách chức vì tội hà lạm năm 1916, và nhà nó ở cách xa cái nhà là của người mới chỉ đó. Người điềm-chỉ nầy vốn là một tên đồng-lõa, có ý gạt lính đi sái đường.

Tên lính Tom là người gan dạ và lanh lợi bèn hiệp với hai người đồng-nghiệp thẳng đến nhà Tên, còn hai người kia thì bắt tên điềm chỉ ký và vây cái nhà lá ký và vây cái nhà lá đó.

Tên lính Tom liệu kế rất hay khi vừa đến nhà tên Tên thì kêu tên nó, tên Tên chỉ biết mình là Tu mà thôi nên ứng tiếng trả lời nhỏ nhẻ. Tức thì tên Tom mở cửa xông vào chộp bắt tên Tên. Trong nhậy mắt thì tên cảnh-đồ hết phương vùng vẫy.

Làm ăn kết

Lính đến và sở mật-thám Saigon, qua sáng bữa sau lối 6 giờ sáng ông cò Bonely tra hỏi phạm nhơn. Tên Phạm-văn-Tu hết phương chối cãi, nên trả lời thee mấy câu hỏi của ông Cò. Quan chưởng-lý Saigon cho phép mở tử thi tên Xay kiểm coi dạn nằm tại đâu mà phải chết.

Đám xác của Huỳnh-văn-Xay

Cuết vì bổn phận, vì Nhà-nước, nên *Huỳnh-văn-Xay*, tuy là một người lính chớ đảm xét rất tăng trọng. Tiền tổn phí bao nhiêu của Nhà-nước chịu, đã vậy lại còn có các quan Tây-Nam đi đưa rất đông và phải người đưa về tới quê quán.

Chết như vậy mới thật là chết mà vinh.

Khi quan tài khiêng ra thì pháo đốt, vô cùng rầm rộ sau. Cón đi hai bên hông thì có hai tiểu lính tuần cảnh.

Ông Arnoux chánh-sở Mật-thám thay mặt cho quan Nguyên-soái và lại có quan chánh-sở Mật-thám toàn cõi Đông-pháp Jeanbreau phải mặt thay mặt mà đề lời phân ưu với gia quyến của Huỳnh-văn-Xay.

Cón ông cò Klein sở Mật-thám, ông Destori xếp hỏi Binh đông, ông Charropin phó Biện-lý, ông Brière de l'Isle, phó xét-tây, ông cò-nhứt Duval, ông cò Bonely, ông cò Carpentier, ông cò Lestiti, ông Covia, ông Veaille văn văn, và nhứt là hiện tây và lính Annam rất đông.

M. Cosme Minh có đọc một bài ai-từ bằng tiếng Annam.

Đám xét ở Binh-hòa-tây đi theo quai Mytho, rồi tẻ qua tay trái đi ngang đường Quảng đông rồi qaco lại tay mặt đi ngo theo đường Thủy-binh, qua đường Jaccero đường Cly-ma ngừng 10. Nghỉ mỗi lại đi thẳng rồi lại quco ra đường Thủy-binh đường Testard, đường Thomson.

Tới đường Paris M. Lroag-và-Đrỳng, thông-phàng tại bôi nhứt đọc một bài ai-điếu nữa.

Quan tài ấy chỉ về Beatré, có bốn người lính ở Cholon và ở Binh-tây của sở tuần-cảnh phải đi đưa tới Beatré.

Nghe nói quyên được 500 đồng để giúp cho vợ con của Huỳnh-văn-Xay và Nhà-nước cũng sẽ cấp dưỡng là khác.

Đó ! Chết vì bổn-phận là vinh-diệu như thế, nên gương nầy cũng đáng để cho kẻ còn sanh tiếng đây soi lấy.

Bổn-quán sẵn đây cũng xin đề lời phân-ưu với qui quyến Huỳnh-văn-Xay.

Văn-uyển

Tặng quan phủ Giáp Chủ-quận T à cũ (Trà-vinh)

Chủ quận như ông ít kẻ tày,
Chán đàn thiết điện giữ trây trây.
Trừ an trộm cướp nguồn tai gỡ,
Quét sạch bạc cờ gốc họa bay.
Đứa vạy kiên cai đều nép mật,
Người ngay gội đức hết châu mày.
Chư chân ước đặng quan thanh nữa,
Thanh sử Nhâm điền chép đã hoài.

H. v. Ngà (Trà-vinh).

Tự thuật

Trong đục chưa trường bền vững kỉnh,
Kiếp trăm năm vẫn sự cho mình.
Nếu may phận thể hoa trên gấm.
Bằng rủi thân như bại dưới gành !
Phải ít chốn nào nên ngọc-nhân,
Thời đạm trao phước tâm-hằng-thanh.
Ai lên nhẫn với ông mình sẽ !
Xin sấp cho cân sổ mông mành.

Bentre an ngãi Nguyễn-thị Biện.

Hòa vận

Phận gái thì lo nỗi vỉ kỉnh,
Ngặt trong với đục có tên mình.
Giá cao người kính năng trên điện,
Phẩm trọng ai đam giập xuống gành.
Phải đó thưa cùng giống tạo hóa,
Thời đây ban với thiêm trăng thanh.
Bùa riêu cũng hẹn cho tin đó,
Đêm phụ phàng chi nỗi bẽ bàng.

Cáibe, Nguyễn-khắc-Hải.

Giới thiệu truyện mới

Bổn quán mới tiếp đặng bộ truyện TÂI-SANH-DUYÊN NHÂN-LỄ QUÂN của đích gã Nguyễn-đỗ-Mục in tại Trung-bắc Tân-văn ấn-quán, gởi cho để làm kỷ-niệm.

Quyển truyện nầy tuy là tích xưa thuở nay cũng có dịch rồi, nhưng vì nhiều đoạn sái lẽ-u, vì dịch-giả không chịu tốn công tìm kiếm mà hiểu thấu cảu văn cũ ; Tàu nên lầm đoạn phải kém tính thân nhiều. Nay ông Nguyễn-đỗ-Mục đem học thuật hãy lâu ra mà dịch bộ truyện nầy hầu để cho đồng bào bổ bấm những đoạn lỗi lầm xưa kia.

Trong quyển truyện ấy dày được 232 trương, lại có phụ thêm nhiều trang hình theo thứ lớp, rất đẹp, mà giá có chín cắt, thật nên quá rẻ.

Đồng bang ta cũng nên mua xem cho biết tài của dịch-giả, và lấy cái gương trung hiếu tiết nghĩa mà làm gương soi chung ở đời nầy.

N. C. M. Đ.

Lai cảo

Vát trời cho gió thổi lên,
Cho mành chiếu rách nằm trên giường ngà.

Tuy đặt ra câu hát để hát cho êm tai, song xét kỹ cũng lắm lý-thú.

Vẫn cái giường ngà là một vật qui báu, mấy đời chiếu rách trải đặng giường ngà, nhưng có gió thổi mạnh bay nhỏ chiếu rách thì chiếu rách cũng nằm đặng giường ngà.

Lời nói tuy là ao ước mong mỏi sự cao xa ; nhưng mong mỏi như thế, lẽ cũng nhiều khi được. Cái giường ngà kia người lấy làm qui báu, ấy vì tốt, vì ít mà qui báu con người kia lấy làm cao trọng, ấy vì quyền vì thế mà cao trọng. Mành chiếu rách kia người lấy làm hèn mọn, ấy vì xấu, vì dễ kiếm mà hèn mọn ; cau người kia người lấy làm khinh bỉ, ấy vì cỏ, vì yếu mà khinh bỉ.

Ôi thôi ! Nước đời mấy ai suy xét cho kỹ cho cùng rằng mành chiếu rách kia quy hèn mọn mà lắm tính thân thích, cái giường ngà kia tuy qui báu mà khó thể dùng. Muốn ngồi chỗ nào đầu dơ đầu sạch, cũng có mành chiếu rách đỡ lấy áo quần, sao không đoái tưởng. Còn cái giường ngà kia tuy qui báu, đông hại bằng phải tan, phải chùi cho sạch-sẽ, muốn nằm phải mua nệm cho tốt, chiếu cho xinh mà lo lót nó, trải nó, đã cực xác thì thêm hao tiền tài. Sao chẳng nghĩ đến mành chiếu rách kia là vật đỡ nâng mình trộng con phải ngồi nơi dơ dáy, là vật có tính cùng mình, lại đem cái tình đối đãi cùng mành chiếu rách mà đối đãi với cái giường ngà thì chẳng quấy lắm ư ! Mành chiếu rách kia quanh năm bỏ nơi đất, lúc gió quây nhờ lấy nó mà làm lễ với ông bà. Mành chiếu rách kia quanh năm bỏ xó hè, lúc buồn bán nhờ lấy nó mời ngồi đặng sắm sơn nơi chợ. Khốn khó nhờ mành chiếu rách, ăn trên ngồi trước lại tôn trọng giường ngà ; thương mành chiếu rách chẳng lòng thương, chầu lụy giường ngà cam chịu lụy. Sao không nghĩ cho mành chiếu rách kì một mai rập đặng thời thế, gặp gió thổi lên mà nằm trên giường ngà, chẳng biết giường ngà chiếu rách, cơn chớ mới tôn trọng vật nào, mới thương yêu vật nào vậy ?

Con người kia tuy có thể nghèo nàn, mỗi mai nhờ sự học thức văn-minh đắc đường chi nên cũng có thể vượt bực mà hơn kẻ quyền lực kia đặng ; so đi sánh lại, khác nào chiếu rách giường ngà, cớ gì kẻ đáng thương

. . . . . .

Ôi ! Mành chiếu rách kia tuy bèn mọn, gặp gió rồi bèn mọn cũng cao sang ; giường ngà kia qui mất vô cùng, cơn ích dụng cũng không bằng chiếu rách.

HOÀNH-SƠN.

Trăm năm không phai

NHÀ-HÒA-CHƠN-DUNG

NGUYỄN-ĐỨC NHUẬN

Số 73, Boulevard de la Somme

(NGANG GẦN XÉ LỬA, GẦN CHỢ CŨ) **SAIGON**

Thợ vẽ tiệm nầy đã có bằng cấp rốt nghiệp nơi trường xảo-nghệ, và được 3 cái bằng-cấp đấu xảo Hanoi ; mới năm rồi dự cuộc Đấu-xảo thành Marseille lại được thưưởng bằng cấp và Médaille rất xứng đáng. Hình vẽ thiệt tình xảo và đắt trả giá không phải.

Chư quí vị muốn vẽ xin gởi hình chụp đến hoặc viết thơ hỏi, tiện nhơn sẽ gởi cho một tờ cảo bạch có đóng rõ thước tất giá cả và cắt nghĩa rõ ràng.

Nông-cổ Mín-đàm báo Quốc-âm.

Bản-quán cũng thì chữ nhơn lắm.

Việt-Hùng Pháp Annam viết.

Vực lợi quyền mình nghĩa quá thâm.

Đoản thiên tiểu thuyết

Nhơn nghĩa hơn vàng

(Tiếp theo)

Ôi ! cái tánh ố nhơn thắng kỷ nầy cũng là làm hại cho cái vận mạng nước nhà lắm lắm ! Theo lệ người mình chức việc trong làng mà mạnh mẽ trong thôn lâu, được quan hay nghe, nên từ lúc tôi vô trường Mytho năm thứ nhứt cho đến năm nay là năm thứ tư nơi trường Bổn-Quốc nầy, thương tâm khó sở cũng ma con tôi không sao mà kể cho hết đặng. Có lấy một tờ giấy khai sanh mà ở tánh hạnh cho tôi thì phải chịu khó đề trăm bề, phải lo lót tiền bạc năm ba cắt gì mới đặng. Ôi ! cái tánh hối lộ của người mình nó đã thâm nhập trong xương cốt, cho đến trong sự tính thành cũng còn rõi vốn. Nào những vang vái quỉ thần thì thường rồ là tính hối lộ vậy, còn như vái cho ai mạnh bịnh, cho ai qua nạn, cho kiếm được vật vì mất, thì cũng đến cơm một khuôi heo, một vịt (1) và vàng. Dân sự lánh tính như vậy thì làm sao mà cất đầu với ngoại ban cho đặng. Cái thói hút máu hại dân từ bực nào cho đến bực nào cũng không tiêu diệt được thì nước sao giàu, dân sao mạnh cho đặng mạnh ai có thể tự quyền riêng mà ép đồng bào thì cứ đe ép mãi, bởi vậy cho nên không ai tin cậy ai. Ai cũng được hối nào thì tận hưởng hối nấy, không để chút chi lại mà hầu tính với ai. Ở trong làng hễ có luật lệ của nhà-nước ra thì đều quanh đầu quấn với nhau, để mà ăn hiếp những ai không biết. Vì lại làm chức việc ấy không có bổng hưởng vì, chỉ cơm nhà áo vợ, mà tranh giành với nhau nhiều khi phải ra thù khích và làm hại hại. Nhiều khi vì tranh chức lớn chức nhỏ với nhau mà sanh đều tội lỗi quá chừng, hoặc khi đâm chém nhau, hoặc khi mướn giết mướn thuốc nhau mướn đốt nhà cho nhau. Nhiều nhà cùng từ khi nhỏ không lo hề học tập, mà sa mê nơi đàng điếm, đến lớn đôm thấy mình sức chẳng bạn trăm phần, chúng bạn người việc nầy kẽ sở nọ, thấy mà nào nức trong lòng, nên phụng hoàng đua se-sẻ cũng đua, xuất tiền lo làm chức làng nầy chức hương kia. Hễ làm được chức xã-trưởng thì là tự toại lắm. Khi đăng thuế lúc quan đòi kia mất tính cùng bọn buôn hương bán phấn mà mình chưa từng mất thấy, nơi nhà khách sang mặt tính đấm nguyệt say huê, trong lúc làm vui nào đâu thấy được cái hậu hại, bởi vậy hễ mấn khỏa anh hùng thì thường thất vọng vườn nhà cửa đều bay. Lành một chức việc của làng thì cứ cơm nhà áo vợ mà thương hại cho hễ có làm phi phép thì phép nước không dung. Vậy thì có khác nào như ta đến nhà làng lành một chức việc mà nói như vầy : « xin cho tôi lãnh một chức việc trong làng, cơm tôi tôi ăn áo tôi tôi mặc mà như tôi có làm đều gì phi phép thì tôi chịu tù » Cũng có kẻ mong vào hương đăng đặng ăn giang mà nuôi miệng, bởi vậy cho nên ông Nguyễn-bá-Trát khi viết cuốn « Hạn mạn du ký » có để lời nầy khi ông nhớ đến tình tệ nước nhà, lời ấy lấy làm đích xác lắm : « ..... lại còn trong chốn hương thôn, gọi là chức-lịch, kỳ-mục, cả năm không có việc gì, cứ bám vệ việc làng mà kiếm ăn. Nay vậy mà hiểu, chưa nói đến những đứa cón đỏ du dân sanh ra trom cướp ».

NGUYỄN-PHỤ-HANH.

(*Sang 2 gấp theo*)

(1) Con heo giá là con ; mụt heo mụt vịt là con gà con vịt. Thường những con bông con chưa từ xưng là ông nầy nhập bà kia đưa mấy đồng đồ mỹ hà đó là người thành nên không nói tiếng thường của người ta nói. Nên chúng nó hay đặt ra những tiếng : mụt là con, khi thì kêu là gối dài ; đầu heo là con, khi thì kêu là cụt ; con vịt thì kêu con quạp con gà thì kêu tên con kê. Annam hay sợ tổng với thành trần trên phải nên giấu-giếm hay bị những bọn ấy nó gạt gẫm, mất chục bạc trăm. Mà không thấy lo.

Sự muốn

Muốn là tánh thiên nhiên của mỗi người, Chẳng muốn giống nhau, nhưng đều muốn chẳng giống nhau. Người muốn danh, người muốn lợi, người muốn thanh-nhàn tự-tại, ai ai cũng muốn, nhưng cách muốn khác. Người lâm ruộng muốn cho mùa màng trúng, người buôn bán muốn cho buôn bán đắc ; người ngay thẳng muốn cho nhà không đóng cửa, đường chẳng lượm của rơi, kẻ gian tham muốn cho đêm tối sao lặn, kẻ bạo ngược muốn cậy quyền thế áp-chế người mà gạt công trừng của. Thiệt là nhiều cách muốn, nhưng tóm tại sự muốn có hai cách : Muốn phải và muốn quấy.

. . . . . .

Kẻ muốn quấy thường chuộng lợi. Kẻ chuộng lợi ấy không phải làm công việc siêng năng, hoặc cày ruộng trồng vườn, hoặc buôn-bán sản-vật đem công đổi của dân, nhưng nó nằm tối thám-hiểm dùng sức mạnh đánh người cướp của, dùng trí hay gạt người lường công, kiếm thế đầu-đề. Người cho cất đầu không nổi, chỗi đầu không dậy. Nó làm thế mà chi ? Nó làm thế đặng hưởng lợi một mình cho nhiều, cho đỡ bầu nuôi lắc bà con đông hộ nó cho ấm-no, ai khóc ai than mặc ai, thân thích họ hàng chi nó mà nó phòng thương xót.

. . . . . .

Ai ai đều có tính muốn, mà trẻ nhỏ kia, mấy cô tính muốn chăng ? Tính hám-hở xin thưa rằng có. Tính muốn của mỗi người hoặc danh, hoặc lợi, còn cái tính muốn của tôi gồm cả danh lẫn, quái thay cho cái tính muốn vô hạn !

Phía danh thì tôi muốn cho tôi học vấn thông thái quyền phẩm cao trọng. Có lẽ tôi vừa mới tới đây khai sự người đều cho tôi là một đứa tinh cậy quyền-lực mà sinh mạt chi chăng ? Thưa không. Tôi không tính được quyền cao, phẩm cao, hưởng địa vị cao thường rồi trở lại dùng quyền lực vô đoạt mà hại đồng bọ cho lận tuyệt đặng một mình để thế cho danh đâu. Tôi muốn học-vấn, không thái hầu cho thân tôi khỏi người lừa gạt, khỏi kẻ ép để cùng trường-hà sự học thức lại cho nói-giống tôi hay biết rõi cùng nhau nâm tay dắc chạy lên đàng tấn-bộ, nẻo văn-minh. Tôi muốn được quyền cao phẩm cao nhầu cây cái quyền phẩm ấy mà nâng-đỡ cho nòi giống tôi cơn khốn-khó, bình vực nòi giống tôi buổi yếu đuối.

Phía lợi thì tôi muốn cho đặng hào tôi tấn bộ nên thương trường, nói giống tôi sắc xảo phương kỹ nghệ, đồng tiền thâu vô cho nhiều hơn tổng tiền xuất ra. Một mai nước Nam-Việt được giàu sẽ, nông, công, thương thì bề sanh nhai cho dân rất đỡ tôi cũng trong đám dân ấy thì tôi cũng chia được một phần lợi ấy.

Ngoài ra muốn danh muốn lợi, tôi còn muốn cho tôi tập tánh biết thương. Tôi tập cho biết thương cha mẹ họ hàng, cho biết thương đồng bào đồng chưởng, cho biết thương nước cũ nhà xưa đầu phải cơn lìa quê cách vực. Tôi muốn cho tôi biết thương đồng bào tôi, tôi muốn cho đồng bào tôi biết thương tôi, rồi hết tôi muốn cho người Nam Việt thấy biết thương nhau như con một nhà, như tử một chủ vậy.

Tôi muốn cho tôi biết thương rồi tôi muốn cho tôi hay nói. Nhờ ông bà tổ tiên xưa khó nhọc, khai phá được một khoảnh đất, trồng trặc được một ngàn rau để cho con cháu ngày nay hưởng nhờ thì công ơn biết mấy. Nhờ thuở xưa làm xông tên đạn phòng chống chối nước nhà, liều xương thịt đập ngăn bờ cõi, ngày nay mới còn khoảnh đất Việt-Nam.

. . . . . .

Ôi thôi ! Đều muốn của thì vô ngăn vô hạn, nhưng bề công rồi đều muốn cũng in như. Ấy là sự muốn của tôi, còn sự muốn của mỗi người nói cón nữa, xin các bạn thanh niên ai hay biết nhiều, miễn tình tiếp thêm cho dầy sự muốn hầu trẻ em hay học lấy mà muốn thêm.

Trời xanh sao phải khịu không,
Sanh ta muốn sự tanh lòng lắm thay !
Thử người tri-kỷ lá ai ???

HOÀ NH-SƠN

Việc thanm nghị

Mưu lục, việc luật pháp niết-ti, và việc chánh trị phan-ti (Bên Tòa án và Tòa-Bố) của quan Robert Crémieux.

Việc tham-nghị mưu-lục, việc luật pháp niết-ti, và việc chánh trị phan-ti (Bên Tòa-án và Tòa-Bố) của ông quan Robert Crémieux bây ra mà làm thì cảng ngày càng sang-tiếc đồng đảo thân chủ lắm.

Người Langsa và dân xứ Annam lần hồi thấy giao việc cho quan Robert Crémieux là giúp thì có ích lắm, bởi vì ngài lo hết lòng cố-cập theo lương tâm cân thận và ngài lại ăn tiền công rẻ lắm nữa.

Quan Robert Crémieux có đăng làm đại-lý là ông Charles Cancellieri, là người cẩ-nhơn luật-pháp xuất thân, bà con cô cậu với quan Trạng sư Foray và lại là em rể của quan phó Tham biện Cholon nữa.

Ông đại-lý nầy đang làm kỷ lục cho quan Trạng sư Loye và Cazeau, song bởi thấy việc Tham nghị mưu lục, việc luật pháp niết-ti và việc chánh trị phan-ti (việc Tòa bố và Tòa án) của quan Robert Crémieux làm coi sang tiếc lắm, nên mới từ chức kỷ lục Trạng sư, mà qua giúp việc cho ngài. Ấy là hằng cớ chỉ nghĩa việc Tham-nghị mưu-lục của quan Robert Crémieux thắng hơn thế lệ thưa kiện ngày xưa là đường nào. Bởi nhờ có người phụ giúp như rứa, nên bây giờ quan Robert Crémieux chịu lãnh việc đặt đơn trạng và đặt lý đoán giúp cho thân chủ nữa. Thân chủ còn có mấy việc kỉ lên và nạp cho tòa án mà thôi.

Bởi vậy hễ ai có muốn đặt đơn trạng chỉ hay là làm lý-đoán mà hay cho tòa án, thì hãy đến tại nhà giấy cầu quan Robert Crémieux, hoặc niết thư cho người đó gởi theo một cái mandat từ 25 cho đến 40 đồng bạc công, tùy theo việc khinh trọng mà làm, thì lập tức ngài sẽ đặt đơn hay là lý-đoán một cách thông sáu làm hai bổn tính vì mỗi gởi trả lấy cho thẳng sai chạy. Việc nầy thân chủ đã biết động rồi, cả nhiều người đến mướn làm lý đoán rồi mà tốn có ba bốn chục đồng bạc mà thôi.

Như vậy thì thân-chủ khỏi cậy giấc mỗi mai nhơn, dám tự xưng mình là thông-ngôn thầy kiện, chớ quả thật là kẻ lường gạt người thưa kiện mà ăn tiền, như nó muốn cho có hư hỏng nhiều thì nhỏ bữa trang sự đôi tiền công cho nhiều, ăn cho mấc, mới có mà chia hết hồng nhiều được.

Thân chủ có việc đi ngay đến ông đại ngài hoặc viết thơ cho ngài thì cũng được bởi vì ngài có mướn nhiều người thông ngôn ăn làm và không tăng xin tiền hai bông của thân chủ bao giờ.

Còn thân chủ ở lên tánh lên Saigon không đặng bây giờ lại có bề tiện đưng lắm là :

Quan Tham-nghị mưu-lục giúp việc luật pháp niết-ti và việc chánh trị phan-ti (Bên tòa án và tòa bố) đã cho được người trong thế thay mặt cho ngài, nhưng người nầy danh tiếng tốt lắm, đã chịu lãnh xét việc rồi gởi lên cho quan Robert Crémieux, các việc án, các việc bố, các việc hoặc bán hoặc mua điền sản, đất phố, hay sanh tiền buôn bán, các việc nay bạc thế chưng sản nên...

Những người đại-lý các lính kể ra sau nầy :

Tại tỉnh Cantho, thì có ông Vũ-hiếu-Đề là đại lý coi công xi nhất bản rượu trắng của hãng Đông-pháp đặt.

Tại tỉnh Soctrang thì có ông cựu Thông-phán Sự làm Đông lý hãng nay cảnh nông.

Tại tỉnh Vinhlong thì có Nguyễn thời-Bưng là đại lý coi công xi nhất bản rượu trắng của hãng Đông-pháp đặt.

Tại tỉnh Longxuyên có ông Nguyễn-văn-Cu là cựu thư ký phan-ti nghiệp chủ thay mặt.

Bố cáo về đạo Phật

Thầy tu Đào-bá-nhơn hiệp trang bổn-thôn ở chùa Phật-tử Quan-âm, làng An-Xuyên, tổng Quảng-long, Quản-Camau (Sọc-liêu), lập Trương-hương Trương-kỳ cùng lạc-thành thắp, ngày mồng tám tháng tư Annam đến rằm tháng bảy tả đàn. Cần chân chùa Phi-lang chi-nhanh đại-đức hòa-thượng chứng minh. Chùa thầy chi-nhanh Huỳnh-đăng đại-đức hòa-thượng Pháp-sư Chùa-Long-phước Phủ-chi đạ-đức hòa-thượng làm Thiền chủ, Chùa Liên-thanh Huệ thiền-giáo thọ làm Bổ-tác. Chùa Hồ-phước Thiền quang hòa-thượng chứng chi hương. Chùa Vĩnh-hòa đạo Mẹo trợ-tri, phó-chủ-hương.

Kính mời viên-quan quí chức và thiện-nam tín-nữ trong ngày kỳ giả-lâm, trước lạy Phật sau nghe hòa-thượng đại-đức giảng kinh viên minh quí vô-thượng giáo chỉ ở 8 mươi người-hiền ngày nay tân-phát trong các việc đạo-đức và nước đại-đức hòa-thượng giảng cả giáo-lý bổ truyền sự thích-ca cho biết Annam là đạo Phật. Lời quê tin kính.

Quản chủ quản :
Nguyễn-công-Kiệt là thanh hội-trưởng
Kinh-lý-Quan :
Nguyễn-hữu-Phải làm Phả hội-Hương.

Hãy đọc Tiểu-thuyết mới trương thứ tư.

HỘI NHÀ MÁY XAY • LÚA VIỄN-ĐÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số

Ở tại SAIGON, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại CHOLON

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIỮM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu; nếu vị điền-chủ nào mão di không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn-hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*

Phòng việc ở tại đường Belgique, môn bài số 15.

CÓ ĐẶT HÀNG NGÀNH TẠI CẦNTHƠ — *Và có lập chành mua lúa nơi các chỗ thị-tứ*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

Hỏi người Annam ! Có cần dùng thuốc tây thì hãy đến tại *Trung ương dược phòng* của *ông MUS*, bào chế tề sư nhứt hạng ở đường Catinat số 195 *Saigon*. Thuốc tốt, giá rẻ.

KOREAN GINSENG

KORÉAN GINSENG là một thứ thuốc bổ cứu cho máy thân thể đặng vận động mạnh mẽ.

Nó bổ tạn phủ thì hay lắm thiệt nó rất có ích cho những người ở về xứ nóng nực.

Duy có một mình KORÉAN GINSENG làm sự phước ấy mà thôi.

CÓ MỘT MÌNH HÃNG *THE MITSUI BUSSAN KAISHA L. T. D.* TRỮ BÁN MÀ THÔI, MÔN BÀI SỐ 80 ĐƯỜNG D'ORMAY, SAIGON.

TÂN-TÂN-HIỆP-THÀNH

Ở TẠI ĐƯỜNG VIÉNOT, SỐ 40, NGANG CHỢ MỚI SAIGON

Nhân hiệu có cấu chứng tại Tòa **HUỲNH-VĂN-HƯNG, kế nghiệp,** Marque déposée

Làm và bán đồ nữ trang theo kiểu kiêm thời, làm đã mau mà lại khéo, lại có làm ô ăn trầu có chưn bằng đồng si ni-kên (Nickel) qui-khách ở Lục-châu nếu cần dùng đồ làm tại tiệm tôi, xin viết thư thương nghị.

Đồ làm rồi sẽ gởi lập tức (Contre remboursement) nghĩa là đem tiền đến đóng cho nhà thơ mà lấy đồ.

HUỲNH-VĂN-HƯNG, cẩn bạch.

Thuốc hiệu *ROB* của quan thầy *ROBER* bào-chế

TẨY ĐỘC BẰNG LOÀI THẢO MỘC

Dùng cái tinh-ba của cây *Salsepareille* (xích-phục-linh) và cây *Cresson* mà chế ra.

Chữa các chứng bịnh ngoài da, lác voi, lác, ghẻ phỏng.

Đau nhức xương, đau dưng huyết chạy, ghẻ và ghẹ hớm, ung nhọt, nhức trong mạch máu.

Trị chắc lành bịnh mọc mục trong da (dinh-sang)

Thuốc nầy dùng ròng thảo mộc chế ra, đã khử các thứ có chất độc và hiềm-nghèo, vì thuốc ROB của quan thầy ROBER bào-chế để *trục khí và làm cho cả cơ-quang trong mình mạnh lại.*

Thuốc nầy uống dễ chịu, mau chạy, dễ tiêu hóa, dịu-dàng thơm-tho, quả là thứ thuốc *tẩy độc* rất hay.

Làm cho máu ra linh khiết, bất hạng là nam, phụ, lão, ấu, lúc đòi thay mùa tuyết nên dùng nó mà ngừa bịnh.

Trừ bản.— **PHARMACIE CENTRALE MUS,** đường Catinat từ số 195 đến 201, Saigon.

Thuốc dán của quan thầy ROBER chế

Khi dùng thuốc ROB uống trong thì nên dùng thuốc dán của thầy ROBER (*Dermatosine* du Dr ROBER) mà dán ngoài, thì trừ cả các chứng bịnh ngoài da.

RẤT MAY-MẮN CHO ĐÔNG-BANG TA

Chúng ta lấy làm có phước mà thấy ông Robert Crémieux mới lập một cuộc nghị-tử để mà cắt nghĩa luật-pháp và việc chánh trị (quan hệ bổ) tại Saigon và Cholon. Công việc mới bày ra chẳng được bao lâu nay, mà thân chả Langsa và Annam ùng tới đông số như hội.

Ông Robert Crémieux đã đích thân đi cùng lục-tỉnh đặng do coi bổ thể phải lập ra thế nào, mà làm cho nhơn dân Annam đặng nhờ.

Nên người đã xuống Tân-an, Mỹ-tho, rồi lên Cai-lậy, Cái bè, Vĩnh-long, và có sang qua Cần-thơ, lên Bình-thủy, Ô-môn, Thốt-nốt, và Long-xuyên nữa.

Thế đi tới đâu, thì thiên hạ đều rước dãi tử tế tới đó. Lại đã có kẻ cậy người giúp nhiều việc trong thuộc về sự luật-pháp và thương-mãi nữa. Tới đâu thì người đã rầy, nghĩa chỗ dân sự hiểu việc mà làm, nhẹ-nhàng khi gặp kẻ nghèo khổ thì người không có ăn tiêu bạc ít lắm.

Có nhiều người tỏ ý muốn hỏi ông Robert Crémieux vậy cho việc làm của người Contenieux làm là việc gì vậy? Bởi vậy thật lấy làm cần kiếp cho mọi người đều biết cái cuộc Contentieux Juridique et administratif của ông Robert Crémieux mới lập làm thế có ai muốn hỏi người về các luật pháp và việc chánh trị (quan hệ bổ) thì người sẵng lòng mà giải giúp, cắt nghĩa cho mà hiểu bất luận là việc gì. Tại đụ nhơn một người thương-mãi có việc bất bình chi với thân chủ mình, thì lấy làm có lẽ cho mà tỉ tất phương việc cần ông Robert Crémieux mà hỏi thăm cho biết phải làm, làm sao cho nên việc. Thì ông Robert Crémieux cũng bởi khi trước đã có làm Trang-sư tại Tòa phúc án thành Paris lâu năm, nên không thao việc làm, sẽ nói cho nó biết lợi hại, hoặc phải bỏ việc, hoặc phải tính giảng-hòa với nhau, thì ông làm việc lo giảng-hòa, hoặc phải kiện đến Tòa thì ông giúp kiện thựa luận thì cũng được.

Lại như có người nào muốn viết thư cho ông mà hỏi thăm việc chi, thì cũng là tiện vậy. Phải viết thư cắt nghĩa cho rõ ràng; và mua mandat hoặc 10 đồng bạc, hoặc 25 đồng bạc tùy theo việc trọng hay là khinh mà gởi cho ông tại nhà giấy ở Saigon số 16 đường Boulevard Bonnard, khi nào ông được thư, và được bạc rồi ông lập tức trả lời nó cho mà hiểu công việc phải làm thế nào.

Được như vậy thì tiện lắm, thân chủ đã khỏi tốn tiền và khỏi rất công đi lên tới Saigon mà tới tìm ông. Con công việc buôn bán điền sản chi cũng vậy, việc quan bên bổ cũng vậy, viết thơ hỏi được hết thảy.

Vậy thì thầy cuộc nghị-tử giải nghĩa luật-pháp cùng việc chánh trị của ông Robert Crémieux lập ra là vậy đó, có ích cho nhơn dân Lục Châu: cho đến sự xứ Annam, đất Bắc-kỳ, xứ Hướng-cảng và xứ Java nữa.

Danh tiếng của ông Robert Crémieux khởi sự bay ra khắp nơi. Lại nhứt là ông Robert Crémieux vậy là một người siêng năng cần việc làm, ông là người học hành thông-thái và tài trí lắm, ông sẽ làm cho mọi người được bằng lòng.

TIỆM TRUNG-TÍN-CHÁNH

HIỆU

Rue d'Espagne, N° 252 — SAIGON

Đây tôi có sửa đồng hồ cũng có sửa máy hát, có bán đồng hồ có bán máy hát. Xin anh em dòi gót ngọc lại tiệm tôi, muốn mua đồng hồ nhỏ lớn tôi có đủ. Tôi bảo kê một năm trở lại; tôi có bán sơn-thủy kiến, muốn đặc kiểu nào cũng vẽ đặng.

Tôi cần dùng thợ đồng-hồ thiên-nghệ, ai muốn giúp tôi xin đến thương nghị. Tiền-công lớn lắm, miễn có thợ thiệt giỏi.

TRUNG-TÍN-CHÁNH.

Tân văn

Nam-kỳ ta xưa nay thường có các quan Thầy-kiện hay là Trạng-sư giúp việc cho, hoặc tiên cáo, bị cáo. Rồi thì đem ôm văn-khế giấy-tờ đầu đầu thiệt tày ý của người có việc, ra tòa mà phân trần sự tích. Tòa nghe rồi, tự ý du theo luật mà xử hơn thua cho 2 bên tiên bị.

Ông Robert Crémieux, có bằng cử-nhơn, con nhà sang cả, ăn học đã đều, có đi đánh giặc Đức, bị thương tích, có Mề-đay, mà trước khi, cũng có làm Trạng-sư, có thể tại Tòa Paris trọn 12 năm.

Cha của ngài Fernand Crémieux đương kiêm Trạng-sư quan và Thượng-viện hội đồng (sénateur) tại Paris. Anh em cô-cậu của ngài là M. Bennard, trước có làm Thược địa thượng thơ và ông chú của ngài A. Crémieux cũng có làm Hình bộ thượng thơ, còn ngài nay qua Annam ta, có chí muốn ăn ở lâu đài, nên mới xướng danh ra, mà lập một phòng việc nầy đề tên là Avocat Contentieux để giúp lẽ phải chẳng cho bà tánh, đầu tiên cáo, bị cáo vô ngại, vạn sự lại nơi Công lý mà thôi... Trước ngài xem xét giấy tờ cho kỹ càng rồi ngài đem lẽ ra hoặc phải hoặc không, nghe hay là không nghe, rồi sẽ đưa đơn ra Tòa thì ngài cũng điền đầu cho đến nơi đến chỗ, dầu phải cậy quan Trạng-sư giúp lẽ, ngài cũng lấy lẽ tâm mà kiếm giúm cho vừa lòng mình. Người có việc không còn sợ phải bị ứa lần, hay là mướn giá quá lẽ v. v...

Ngài định tiền khách có hai hạng mà thôi, như việc trọng thì 25 đồng, còn như việc nhỏ nhỏ có 10 đồng. Mình nghe lời ngài đoán rồi, tự ý mình liệu biện, ngài không ép uổng ai. Là vì cái sở phí kiện cáo thuở nay, thường ai cũng phải sự là nhiều mà ngẫm; cho nên có nhiều người khi có việc mà phải, bỏ qua không thay.

Ông Crémieux lành soát hết các việc, như lúc bị điền-thổ, khai sanh, tánh-bịnh, ăn-tóa, hay là muốn làm đơn xin khẩn đất, sẵm sửa, vào dân Tây, xin bổ ăn, hay là đòi tiền phố, tiền đất, v. v.. Cũng có lãnh làm tờ bán giảm nhà-đất ruộng vườn hết thảy hoặc làm tờ giấy lập bổ, giao kèo các sự đều tùy ý của các chủ mà điều đến cho đến nơi đến chỗ, cho bằng lòng người muốn.

Ông R. Crémieux ý muốn ở ăn lâu dài tại Nam-kỳ ta, cho nên ai có việc mà đến, ngài chẳng phải có việc ngài cũng ra công không phí cho mượn giúp tiền bạc ít nhiều, ra tay tế độ kẻ bị hiếp ép. Hồi việc trả lại cho người cũng vui lòng vậy.

Ngài khi mới tới Saigon, có giúp việc cho quan Trạng-sư Forey trót mấy tháng thấy trò đều yêu nhau, mà bởi ngài không muốn dợi cho đủ 3 năm mới thành chức Trạng-sư, mà đi cải việc các tòa, nên mới mau mau, tiết thay vì ngài có thể lại tòa trên Paris rồi mà nay sáng tạo, ra công lập cái Phòng việc thầy kiện nầy xưa nay chưa có. Mấy bị nào xa xuôi viết thơ cho ngài mà hỏi thăm sự của mình ngài cũng vui lòng trả lời, cho mình mau mau qua Đê thơ như bây giờ.

Adresse de M. Robert CHEMIEUX, se trouve 18 Boulevard Bonnard SAIGON.

Quan Contentieux Crémieux

Danh bất hư truyền

Tuần rồi tại sông Bến Nghé (Saigon) có 5 chiếc ghe đò, bị tàu lớn chạy biển tên *Glenluce* (Hồng mao) lúc mới vào sông, kiếm chỗ đậu, quày lại khúc ngã ba cột cờ Thủ ngữ, mà bị chơn vịt quạt mạnh quá, làm cho nỗi sóng giỏ nên 5 chiếc đò phải đức giây, tấp vào tàu, chiếc chìm chiếc bể.

Năm chủ Lái đò, nhờ ơn quan CONTENTIEUX ROBERT CREMIEUX ra sức bảo bọc bên nầy, toan tính bên kia, chủ tàu *Glenluce* mới mau mau chịu trả 1000 đồng bạc tổn phí cho năm chủ ghe đò khỏi thất công phải kiện thưa chi hết, thiệt là danh bất hư truyền là sự như vậy.

Sté anonyme Trung huê, manufacture Cochinchinoise

de Tabacs, Cigares et Cigarettes

Quai de Belgique nos 217 à 224 Saigon

(Nam-kỳ Trung huê vân-thảo hữu hạnGông-ty)

Thuốc điếu hiệu CON ô mỗi gói 20 điếu.

Thử thuốc nầy vấn lớn điếu ngon đượm mồi dặng lâu hơn các thứ thuốc khác.

Thuốc điếu hiệu LÁ TRE mỗi gói 20 điếu. Thử thuốc nầy trí danh đã lâu rồi ai ai cũng biết, thiệt là n, on gắt, nhiều người vì thuốc thiệt ngon thì dùng thứ nầy làm sao cũng vừa ý.

Thuốc điếu hiệu NGÔI SAO mỗi gói 20 điếu.

Thử thuốc nầy nhẹ thơm, hết rồi miệng còn thơm, thường hút nó thì 2 hàm răng đặng chắt, không khô cổ, và hút bất điếu thuốc rồi mà mấy đầu ngón tay hãy còn thơm đó, mấy ông không ưa thuốc gắt thì đùng thứ nầy rất hạp.

Chư quân muốn ngài xem mỹ-nhơn ảnh cùng là nhơn khán danh sơn hình, vậy nhằm điếp may xin chớ bỏ qua rất uổng.

Nguyên vì bổn Công ty chẳng tiếc sự tiền trọng phí rước thợ danh họa bên Thượng hải sang qua vẽ tượng mỹ nhơn và tranh sơn thủy, mỗi bức đều có đính nguyệt phần niên hiệu lịch tàu và lịch tây, vài bức đây sẽ ra rất nhiều nhưng mà không phải bán, bổn Công-ty định sách tặng cho chư quân như vầy:

Ai có đủ 20 cái bao thuốc Ngôi-sao thì đổi đặng 1 bức mỹ nhơn và lịch.

Ai có đủ 25 cái bao thuốc Cây-tre thì đổi đặng 1 tấm sơn thủy và lịch.

Ai có đủ 30 cái bao thuốc Con-ô thì đổi đặng 1 tấm sơn thủy hoặc một bức mỹ-nhơn và lịch.

Khư ai có ba thứ đủ 30 cái cũng đổi đặng 1 tấm hình và lịch hoặc mỹ-nhơn hoặc sơn thủy.

Chỗ đổi hình và lịch:

Cholon. — Lương-phước-Sanh, Rue Marins n° 228.
Cholon — Châu ký Lan, Rue Gaudot n° 69.
Saigon thì tại bổn Công ty, quai Belgique n° 217 à 224

Vậy ai có bao thuốc không mà nhằm hiệu của hãng nầy thì mau đem đến mấy tiệm đã kiểu đây mà đổi thì đặng liền chẳng sai.

Hiệu con Bươm-Bướm

Boulevard Tong-doc-Phuong, N° 25 — CHOLON

QUẢ TỪ LỘ

(SIROP DE FRUITS)

Sirop de Citron — Sirop d'Orange — Sirop d'Ananas — Sirop de Banane — Sirop en Crème — Sirop de d'Amande — Sirop de Champagne — Sirop Salsepreille Sirop de Pomme

Nước nầy dùng mọi nguyên chất của các thứ trái cây mà làm ra, nó hay trị khát nước sanh nước, mát ruột, điều thực lúc thang nóng nực, kẻ đi đường cùng kẻ ở nhà đặng nó thì tốt lắm. Bởi vì nước nầy đùng các trái cây trơn ép lấy nước làm ra. Thiết là mùi ngon vị thơm thơ, xin mấy thứ nước ngọt khác. Dùng nước nầy một phần thì nên nước mười phần, hoặc là pha với nước đá, hay là rượu tốt nống nó, cũng như ăn trái cây tươi, mà uống nước tinh-tú vậy. Thiết là vô-sanh chẳng khi bỏ qua vậy.

Ve lớn giá là	0 $ 50
Ve trung giá là	0 20
Ve nhỏ giá là	0 10

CÁO BẠCH CẦN KÍP

Bổn hiệu từ ngày 5 Mai cho tới 5 Juin 1923, nếu chư quân chiếu cố, như mua mỗi ve lớn thì bổn hiệu cho thêm mỗi ve nhỏ nữa, nghĩa là muốn cho chư quân dùng thử cho biết sau sẽ mua thêm.

Nay kính

THƯỢNG-HẢI DƯỢC-PHÒNG

ĐẾN XEM THÌ RÕ

Madame Andrée là một vị thầy-ý coi biết việc vị lai của người.

Vậy nên đến xem một phen thì rõ, sớm mai từ 8 giờ tới 10 giờ, chiều 2 giờ tới 4 giờ.

56 nhà 137 đường Place Maréchal Foch.

MUỐN BÁN

4 cái xe hơi: 1 cái hiệu Brasier, 1 cái hiệu Clément Bayard, 1 cái hiệu Grégoire và 1 cái hiệu Renault.

Ai muốn mua gởi thơ hỏi M. Trương-ngọc Sỡ, Propriétaire d'autos à Bạcliêu, hay đo nơi Bổn-quán cũng được.

Nhị-Thiên-Đường Đại-dược-phòng

38, Rue de Canton, 38 — CHOLON

ĐÁNH DÂY THẾP
BỀ NHƯ VẬY

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG
CHOLON

Dây thép nói: **Số 658**

Có bán đủ các thứ thuốc cao đơn hườn tán thần hiệu như sau nầy:

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG THUỐC RƯỢU

(Thuốc rượu Nhị-Thiên-Đường)

Thuốc rượu của tiệm Nhị-Thiên-Đường là một thứ thuốc rượu rất quí, do nơi tiệm chánh ở tại Quảng-Đông gởi lại; thiên niên trăng-thọ đoạt tạo hóa chí công, xưa nay chẳng có thuốc rượu nào mà bổ dưỡng nhơn thân điều hòa huyết-mạch, cường tráng tinh-thần, cho bằng thứ thuốc rượu nầy. Hễ uống nó thường thì mặt mày hồng nhuận; gân trai giả trẻ, bàn mình đều đùng đặng thật nó là bá bổ Thánh-dược, công hiệu như thần.

Nếu uống thuốc rượu nầy thường thì động tiêu trừ bá bịnh, tinh-thần khương kiện định dương toàn thân; khai-ti kiền vị, máu mê đều đặng, nước da mịn-màng; những người mà tiên-thiên bất túc, hậu-thiên bất điều, thì nên uống nó cho thường mà bổ dưỡng.

Đờn bà mà vàng da ốm gầy thì nên dùng nó hoặc muốn an-thai bảo-sản, thì uống thứ thuốc rượu nầy khỏi lo hoạn.

Ấy là một thứ thuốc Vô-Sanh rất nên bổ dưỡng.

Chủ trị những bịnh kể ra sau nầy:

1° Người còn thiếu niên mà dùng nó thì khỏi sự tiên-thiên bất túc.

2° Người trung niên mà uống nó thì khỏi lo hậu-thiên thất điều.

3° Người lão niên mà uống nó thì khỏi lo bịnh khí suy huyết kiệt.

4° Đờn bà con gái mà dùng nó thì khỏi lo bịnh hậu thất điều.

5° Người văn nhơn mà dùng nó thì có ích về khí-lực hơn mạng.

6° Người thương-gió mà dùng nó thì có ích vị của lao mà không mỏi.

7° Người lỗ thuốc A phiện mà dùng nó thì có ích vì nó khỏi phục nguyên bịnh.

8° Người không có con mà dùng nó thì là nhiều con cháu.

CÁCH DÙNG

Mỗi hữu trước khi ăn cơm 2 giờ đồng hồ tùy theo sức mình mà uống.

Giá mỗi ve lớn là	1 p. 00
Mỗi ve thường (petite)	0 . 20

Chư-tôn hãy nhớ mua 4 ve mà uống ông Hội mập của hiệu Nhị-Thiên-Đường thì mới khỏi lầm thứ giả, mua vô vô-ích.

HÓA ĐÀM THUẬN KHÍ CHỈ KHÁI HOÀN

(*Thuốc hườn trị bịnh ho*)

Vì chẳng đàm là gốc nơi thủy, nguồn cội nó là bởi nơi đồng thấp của thân đàm mà sanh ra nơi ti-đàm, rồi ngưng kết lại nơi phổi, cho nên ho là chỗ gốc sanh đàm cảm phổi là đồ để chứa đàm.

Lời xưa có nói: Hễ trị đàm thì trước phải trị khí, khí thận thì đàm tiêu;

Cách trị như vầy mới phải phép.

Phàm hễ ngoại cảm lục dâm, nội thương tâm thực, thì phải khí đã bị bịnh, tích tụ nước mắng lại mà thành đàm. Nên trị không trúng cách, thì sanh ra bạch đàm, hoặc sanh bịnh ho, ngũ nghịch không được, hoặc tay chơn dở lên không nổi, hoặc gân cốt nhức mỏi, hoặc nghẹt lỗ trái tiêm, hoặc lưỡi nói không được, hoặc sanh nhiều chứng lạ, nói chẳng hay cùng.

Nhưng mà bịnh đàm tuy nhiều duyên cớ, hoặc bị phong hàng thử thấp, hoặc vì uống, hoặc ăn đồ lạnh lão sống sít, mỗi mỗi khác nhau song chỉ yếu của là trị cho thuận khí là đều thứ nhứt.

Bổn đường khảo cứu đã nhiều năm tìm các phương hay mà chế luyện hườn thuốc nầy rất hắt của lao đàm hay là người đàm-cùng các chứng lạ; chẳng luận là bịnh nặng nhẹ, hễ uống thuốc nầy vào thì ứng nghiệm như thần.

Dầu cho bịnh đã lâu năm đàm chứa đã nhiều, hễ đàm thuộc Hóa-đàm-thận-khí-chỉ-khái-hoàn nầy theo mình mà uống cho thường, thì người khí lão lão bình phục, đàm khí tiêu hết quyền, chẳng cần đuổi mà nó tự nhiên cùng hết.

Chư-tôn có mua thì xin nhìn cho chắc nhãn ông phật mập của bổn hiệu Nhị-Thiên-Đường thì khỏi lầm đó vậy.

CÁCH DÙNG

Mỗi ngày bảy hườn, mỗi lần uống mọi hườn nước nóng lạnh vô chi, uống với nước trà.

Mỗi chai giá là	0 p. 10
Mỗi 6 chai 10 hườn giá là	0 . 90

THÁI-DƯƠNG-CAO

Thuốc thiên dược mà dùng đã đã đã, dùng đã đã đã, trị xé bịnh chóng mặt, nhức đầu, bịnh hiểu.

Giá 2 miếng là

THỢ XẢO-THỦ

TRẦN-VĂN-MẠCH
脉文陳
SAIGON

Bổn-hiệu có khắc con dấu huê-mỹ theo kiểm thời, bản nón dủ kiểu, cặp da, làm dủ-kiểu dateurs, folioteurs numéroteurs, bản đồng và cầm-thạch. Sửa máy may và nhiều việc khác. Kính mời quí vị đến đường Catinat số 5, tôi hoan nghinh và

Rượu chát trắng và rượu chát đỏ hiệu « con dơi » (CHAUVE SOURIS) thiệt là một thứ rượu hảo-hạng!
Rượu bọt SPARLI màu vàng dợ — champagne hiệu MONTBELLO.
Rượu mát PESTRIN uống vào trừ đặng bịnh trong đại-trường và tiểu-trường nhứt là trừ những loại sên lái thời lấy làm thần-hiệu lắm.
Rượu mát NAPOLÉON mỗi thùng 100/2 và 100/4.
Rượu TISANE MOUSSEUSE, hiệu MARQUIS DE WESBAY.

Có trữ bán tại hãng HENRI BLANC đường Catinat môn bài số 65 Saigon.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. (scan từ microfilm của Đại Học Cornell).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON —

Phòng văn Quan Trạng sư R. CREMIEUX
18 Bd Bonnard. — SAIGON

LỜI RAO

Chư qui khách vẽ thành phố Cholon, chắc sẽ hân-hạnh, mà nhứt là người Trung-Huê, lại còn đành lòng hơn, v. ông Rémio (Crémieux) dã mở một phòng việc thử hai nữa, tại đường Cây-Mai số nhà 14, Cholon.

Ngài mỗi ngày từ 2 giờ chí 4 giờ có ở tại đó luôn luôn hay là ai có muốn cần nói chuyện với ngài, giờ nào khắc nữa thì nói trước với ngài cũng được. Ngài vui lòng mà tùy ý mỗi người có việc luôn luôn.

HOTEL D'ANNAM

NAM VIỆT KHÁCH LẦU

N°s 72 à 80, Boulevard Charner — 10, quai de Myre de Villers
Đường kinh-lấp, đường Carabelli và đường mé sông Le Myre de Villers, SAIGON

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Chủ tiệm

Kính cùng Qui-khách rõ, tôi đọn một tiệm ngủ hiệu HOTEL D'ANNAM (*Nam-Việt Khách-Lầu*) phòng rộng mát và sạch-sẽ lắm, cũng có đọn phòng ở từng dưới đất được cận tiện cho Qui-khách. Xin Qui-khách thừa dịp đi Saigon đến tiệm tôi mà nghỉ lấy lâm thông thả lắm.

Lại tôi mới mở thêm một giải phòng nghánh rất mát-mẻ tại đường mé sông Le Myre de Villers, lối trước ga xe lửa nhỏ, nhà số 10, Saigon.

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Cẩn khải.

Người phong-lưu thường ưa dùng thứ thuốc hiệu MÉLIA của hãng L.U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý cho cả Đông-dương. Vì thuốc MÉLIA hút thơm khói, ngon đàm, có nhúm sấp một đầu để ngậm khói nóng mồi. Trong mỗi gói lại có đính thêm một tấm hình rất đẹp. Thử hút một điếu, tính-thần lấy làm sảng-khoái.

ĐỀN KHÍ

Đèng đèn, giây đèn, quạt máy và các đồ phụ tùng về điện khí.

BÁN GIÁ RẺ

ĐỀN LÒA

Thắp bằng dầu sáng và dầu lửa có màng-sông. Đủ các kiểu kiêm thời, sáng trưng như ban ngày.

Hãy đến mua tại tiệm:

Trần-quang-Nghiêm

Đường Espagne, số 200 (góc chợ mới) Saigon

Hay là gởi thơ mua theo cách contre-remboursement và muốn xin Catalogue sẽ gởi cho liền.

HÀNG BẮC — HÀNG TÂU
Bán đủ thứ.

Nam-châu khách-sạng

Boulevard Tổng-đốc Phương
Nº 70 71, Cholon

Là một khách-sạng của người Annam lập ra, phòng-vi sạch sẽ, giường nệm tinh-anh, bày trí rất hiệp với cách kiêm-thời. Lại ở nhằm chỗ đô-hội trên lầu gió rong mát-mẻ. Khách quan đến nghỉ ắt sẽ đặng toại mà lại giúp đồng-bang tranh mối lợi với khách ngoài.

Xin chiếu cố, tôi sẵng lòng tiếp rước, qui-khách quang-cố tôi rất đi ơn.

Chủ nhân, HẠN-VĂN-VĂN.
kính bạch.

" Rất đẹp "

Kính cùng chư qui vị trong lục-châu đặng hay. Tiệm tôi ở tại đường d'Ormay môn hài số 65 Saigon. Có đủ các thứ nón thiệt tốt. Như là nón ni bà lớn, bà nhỏ đủ kiểu và đủ các thứ màu, và cũng có bán nón Casque nhiều thứ kiểu coi rất đẹp. Mỗi kỳ tàu ở bên Tây lại. thì tôi đều có đặng nhiều thứ nón kiểu mới, gởi lại luôn luôn.

NGUYỄN-VĂN-MÍT
Chapellerie
N°65, rue d'Ormay. — Saigon

Thuốc Điều-kinh

Của hiệu THIÊN-HỶ-ĐƯỜNG
Quảng đông

Phương thuốc nầy là của một người Vũ ở trong phủ Thân-vương kinh-đô truyền lại, thuốc tốt chế đúng, chuyên trị các chứng về đờn bà, như thân thể yếu đuối, kinh-kỳ trồi sụt, nóng nó rất kiên hiệu như thân, thiệt là một phương thuốc thánh và phụ-khoa, một thứ linh đơn đã chúng-tử vậy.

Bổn-hiệu làm tổng-đại-lý, có gởi bán khắp các tiệm bào chế các hạt. Bổn-hiệu xưa nay có tứ bản *Quế-Thanh, Quế-Qui, Quế-Quảng*, và *Yên-hồi-an, Dưu phong, Trầm-Hương* văn văn hơn hai mươi mấy năm nay, giá bán rất mới.

Chư-tôn quang cố, hoặc tới mua hoặc gởi thơ bổn-hiệu xin hoan-nghinh hết.

Tổng-đại-lý và Phát-hành.
NGHĨA-THUẬN-HIỆU
Số nhà 278, đường Thủy-binh Gholon

Maison Anphong

Bijouterie, Soierie de chine, du Tonkin, Cochinchine, Cao-lanh

Hiệu tiệm An-Phong ở tại chợ Caolãnh, có bán đủ đồ Nữ-trang theo kiểu kiêm thời. Chuyên nhuộm hàng đen, đặng chư Qui khách ở Lục-châu khen ngợi. Mục đích của bổn-hiệu lấy sự thật-thà cần-thận. Qui khách ở xa gởi thơ đến, cũng như dích-thân đến tại bổn-hiệu vậy, hoá-vật kể sơ-lược như sau đây:

Đủ các thứ hàng tơ lưu-ly, như là Lãnh Nhiễu, nỉ, xuyến, minh Đoạn, minh-trừu cẩm chỉ, Lục-soạn, cũng-xô, hàng trắng. Các thứ hàng màu nhuộm đen, bổn-hiệu nhuộm đen thệt thâm, điệu mước lắng, vì có thợ nhuộm khéo, và lại xử có nhiều chẩm lắt, nên hàng đen của bổn-hiệu chắc-chắn không phai trồ.

Bổn-hiệu có bán hàng Bắc tại Hà-nội Lương, the, bâng, Quế, vân, Lược lựa, v. v. và hàng vuôn tại chợ Thủ.

Qui khách muốn mua vật chi, xin gởi thơ ngay thì bổn-hiệu gởi lại kỳ-lưỡng chắc vừa lòng. Như qui khách muốn mua nhiều mà bán lại, bổn-hiệu tính giá nhẹ, muốn hỏi giá rước cũng trả lời liền.

Hàng gởi contre Remboursement.

An-phong, Chín-hươn;
NGUYỄN XUÂN-TRƯỚC
Cần-bạch.

LỜI RAO

M. *Sinna* rao cho liệt qui hay rằng nay ngài dã đứng làm chủ nhà hàng HÔTEL DE LA PLAGE ở tại Vũng-tàu (Cap St Jacques) khi trước là nhà *Lemonnier*.

Khai trương ngày 31 Mars 1923.

Đồ ăn ngon bảo hạng giá 0$30 một dĩa. Có bán cơm tây buổi sớm mai và chiều, muốn đặt cũng có. — Có cho mướn phòng ngày và tháng — Muốn ăn và ở tại đó cũng đặng.

Giá rẻ hơn các nơi.

Phấn và nước súc miệng hiệu SOULAC là thượng-hạng, ta hãy mua dùng Nay cho đặng hiệu nầy là thử thiệt tốt.

NHÀ MÁY XAY NAM-THUẬN-AN CỦA
M. NGUYỄN-CHIÊU-THÔNG

Máy xay lúa chạy bằng điện-khí, và máy mốc mới tinh-hảo, ở góc đường Palikao Cholon.

Giây thép dề Thông Cholon Binhtây.
Giây thép nói số 729

TIỆM ĐÓNG XE

SỬA XE VÀ BÁN : Ủ BỐ PHỤ TÙNG
Đường Laro mãn bài số 99 và 101
Đài-hộ (SAIGON)
TRẦN VĂN-HIỆP CHỦ TIỆM

Kính cùng Lục-châu qui-khách đặng rõ. Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là : xe mui, xe hai bành, xe kiểu, xe kéo ; xe bò ; cũng có đóng từng xe he theo kiểu kiêm thời, sơn xe thiệt khéo, làm nệm, mui xe đủ kiểu, và cũng có bán các thứ xe sửa lại chắc chắn : có bán đến xe đủ kiểu, bán xe cao-su bằng cây giám bền tiu chỏ lại, cao-su đặt sẵn thay trong bành, kiểu đen tây để bắt kế xe đóc chiếc và song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có bao yên cốt, chuông đẹp hai tiếng, bình rẽ thấp đến khi đã theo xe, sơn xe và vá xe.

Cái mới qui khách có dịp đến Đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi dốt khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có của đồng mòn chi đa thiểu, mua giúp làm ngôi thì tôi rất vâm ơn ba cố.

Còn như qui khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm mòn chi cũng giá cả thì sẵn lòng hầu đáp.

THI-THƠ

Tiệm thợ Bạc

NGUYỄN-VĂN-ĐẠO
Bijoutier ancienne Maison de NGUYỄN-VĂN-GIÁO
13, rue Schrœder, Saigon

Kính cáo cho qui ông, qui bà đặng rõ, Nguyễn tiệm nầy ngày trước là tiệm của Nguyễn-văn Giáo, đã mãng phần rồi. Nay cha là Nguyễn-văn-Đạo cũng làm đồ nữ trang theo kiểu kiêm thời, những là : trâm, chuyền, kiền chồi, bông tai, nút áo, vàng đôi, kiền cẩn, neo bông neo đặt, đồng chiếc vân vân. Đủ thứ theo kiểm thời, cũng may theo ý-thích. Xin qui ông qui bà, muốn dùng mòn chi ; xin vời gót đến tiệm tôi, hay là viết thơ mà gởi cho bổn hiệu, thì tôi cũng hết lòng theo ý qui ông, qui bà dùng mòn chi thì tôi cũng hết lòng cẩn thận mà gởi đến cho qui ông, qui bà dùng.

Kính cáo NGUYỄN-VĂN-ĐẠO.
Bijoutier, 13, rue Schrœder, SAIGON.

Người thường chơi bài tứ-sắc, hay tìm cho được thứ bài hiệu **(Con-Rồng)** của hãng L.U. C. I. A. trứ bán. Vì bài ấy rất tốt, chia xóc mấy lần cũng không mềm diệu, hoặc phai màu, xước mặt.

Có gởi bán lẻ các nơi.

L.U.C.I.A.

SAIGON

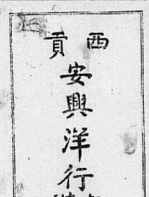

Hãng L. U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý cho toàn cả Đông-pháp

CHƯ VỊ Ở XA

Xin hãy viết thơ ngay, bằng chữ quốc-ngữ mà mua rượu SÂM-BANH (Champagne) thượng-hạng ở thành Reims, Pháp-quốc.

Có trử tại hãng.

OPTORG Công-ty
Đường Mac-Mahon, số 25-27 — SAIGON

Là người thay mặt cho G. H. MUMM và Công-ty nội Đông-Pháp và Văn-Nam.

Hiệu CORDON ROUGE — CORDON VERT. (Trên nhãn)
GOUT AMÉRICAIN. — CARTE BLANCHE. (Lacre đỏ)
Thông 12 ve hay là 24 ve nhỏ.

Rượu COGNAC JAS HENNESSY
Dầu thơm đệ nhất hiệu
COTY
(Chư vị ở xa hãy gởi thơ ngay cho hãng mà mua thứ đồ hiệu đó lắm.)

Đường đến cảnh tiên

Châu-thành lớn nhiều dân cư-ngụ;
Lầu, đài, đình, xe, ngựa dập điều.
Càng đông khí thở càng nghèo,
Nực nồng khó chịu sanh nhiều chứng đau.
Muốn ngừa trước thì nên mau tới,
Đường Bonnard ở góc nhà thương (nhà thương thí).
Nơi nhà hiệu **The Crystal.**
Trữ nh ều thứ rượu tinh anh trong đời,
Lixonade như lời hẳn thệ,
Uống một ly khỏe khoắn tinh thần,
Mua thì coi nhãn ăn-cần.
Trái châu tố rạng, hai đồng cầm đưa.
Nghe của tôi người ưa lãm giả,
Đặng tôm thâu mối lớn về tay.
Cái xin qui-vị đặng hay.
Giúp nhau làm ngôi ngán ngày dám quên.

The Crystal,
đường Bonnard gần nhà thương.
SAIGON.

LỜI RAO

Xe máy mới từ 65$00 đến 130$00 xe Peugeot bán giá hãng lớn Saigon.

Có bán đủ đồ phụ tùng xe máy, khăn đen thiệt tốt, giày bắc, giày hàm ếch kiểu nay. Hàng tàu, hàng bắc, đen tây nhiều kiểu...

Phào tây làm thật giống, qui ông ở xa muốn biết giá hãng, xin hỏi mục lục (Prix courant). Bổn hiệu sẵng lòng gởi cho không.

TRƯƠNG-VĂN HANH.
(Gần tòa bố) Sadec.

Tiệm bán đồ nữ-trang

HIỆU HAM-HANH
Số 14 đường Testard Cholon

Tại tiệm tôi có bán đồ nữ trang, đủ kiểu đủ cách tiện dụng theo lối kim thời như là : Kiểu chạm, vàng vòng, chuỗi hột, hoa tai, dây chiêng, cà rá, neo, xuyến và mặt đay-đon nhiều cách khéo lạ vô cùng.

Có thợ khéo ở sẵn trong tiệm, ai muốn đặt kiểu nào, thì thợ làm đã mau mà lại khéo ; tiệm có bán hàng Tàu, hàng Bắc và xuyến lãnh, nhiều, vân, nho, rẻ và tốt thượng hạng.

Kính xin mấy bà mấy cô rộng lòng chiếu cố, tôi rất thâm cảm thanh tình.

Đỗ-VĂN Tị cẩn khải

PHÒNG TRỒNG RĂNG THIỆN NGHỆ HIỆU

Lâm-ngọc-Sĩ Nº 92 Boulevard Bonnard ngay nhà thuốc thí (Chợ mới) Saigon Lâm-ngọc-Thạch (Trên lầu) Nº 18 rue d'Adran bạn Tôn Tân-đào (chợ cũ) Saigon.

Kính,

Tôi cũng qui ông, qui bà, qui Thầy và qui cô đặng rõ, nguyên chúng tôi làm nghề trồng răng và bịch răng vàng có hơn tám năm dư, nên sự kỹ càng, chắc chắn và khéo ẻo cần chúng tôi làm chẳng khác chi người lanh-sa, song mỗi đều nên lưu tâm là nghề chung mà lại ý riêng cũ người thợ vậy mà thôi.

LÂM-QUANG-SĨ.
Kính cáo.

Tiểu-thuyết

Hiếu nghĩa vẹn hai

(Luân-lý Tiểu-thuyết)

(Tiếp theo)

Chú ôi! tôi nói tới đây tôi cầm thương cho ở nhà tôi đã từng rồi như vậy chớ cũng ráng nhịn ăn nhịn uống dã gốp tới tám tháng rồi cầm lần hồi hết đồ vật rồi mới chịu lý cho chủ nợ mẳng nhiết, hợ đòi thết không có trả rồi họ kiện bắt ở nhà tôi dam dã đặng một tháng nay, lội nghiệp cho ở nhà tôi biết là trăm ngàn nào nợ không ăn mà có chịu vầy đây chủ nghĩ coi có tội nghiệp cho chăng? Vinh-kiệt nghe rồi nét mặt hơi buồn bã mà nói rằng : « Chị ôi ! thôi thôi chị đừng lo nữa dã mai tôi nói với ông chủ tôi lấy bạc chuộc anh ra. Còn bây giờ chị ở đâu nói cho tôi biết đặng mai tôi với chị đi kêu chủ nợ bảo họ chuộc ảnh ra. Lý-nguyệt-Mai nghe giức lời thì mừng quỳnh mừng cho đến đỗi không biết nói đều chi đặng, chỉ có.... Chú ôi! nếu chú có lòng ra ơn tái tạo cứu kẻ trầm luân như vậy thật là ơn ấy ngàn năm vợ chồng tôi cũng còn ghi xương tạc dạ, tôi lên đây ở nhà chị em bạn, thôi thời mai tôi lại đây đợi chú vậy có đặng không. Vinh-Kiệt nói như vậy cũng đặng rồi chàng từ giã đi về. Đến nhà chàng nói đầu đuôi từ sự cho ông chủ nghe thì ông cũng thương liền bảo mai có đi ông đưa bạc đặng lãnh Ngọc-Mỹ ra.

Rạng ngày Vinh-Kiệt đem bạc sẵn cũng lại chỗ hôm qua dã có vợ Hồ-ngọc-Mỹ chực sẵn, rồi giắc lên bà hai Võ, mà tính trả bạc cho bà đặng bảo bà lãnh ra. Cách ngày sau Ngọc-Mỹ mới về. Khi vợ chồng sum hiệp anh em trùng phùng, thì cái vẻ vui dó còn gì mà sánh kịp, nhưng vậy mà còn một nỗi nàng Xuân-Lan chưa kiếm đặng, cớ ấy nên chàng Vinh-Kiệt ngoái mặt vui vầy anh em tái hội, chớ trong lòng còn thấm nỗi tóc tơ, trăm chiu đau đớn, song chàng phải gượng gạo làm khuây, đặng lo mướn phố, sửa soạn cho vợ chồng Hồ-ngọc-Mỹ, chàng lại nói với ông chủ nhà bằng đặng đem Hồ-ngọc-Mỹ vô làm, tới đây thì tình nghĩa anh em dã xong, còn ngài nỗi niềm cang lệ chưa tiêm ra mối, hỏi vậy vợ chồng tôi cũng còn ghi xương tạc dạ, tôi lên đây ở nhà chị em bạn, thôi thời mai tôi lại đây đợi chú vậy có đặng không. Vinh-Kiệt nói như vậy cũng đặng rồi chàng từ giã đi về. Đến nhà chàng nói đầu đui